

Geen woorden, maar waarden.

*Onze keuzes voor een sterk en
verbonden Rotterdam.*

ROTTERDAM

Verkiezingsprogramma 2026-2030

Inhoudsopgave

Voorwoord

1 Het CDA in en voor Rotterdam

2 Basis op orde

- 2.1 Opgroeien in Rotterdam
- 2.2 Onderwijs
- 2.3 Wonen in Rotterdam
- 2.4 Zorg en voor elkaar zorgen
- 2.5 Werk, inkomen en tegengaan van armoede
- 2.6 Veiligheid

3 Samenleven in je straat, wijk en stad

- 3.1 Iedereen doet mee
- 3.2 Verenigingen
- 3.3 Rotterdam is van iedereen
- 3.4 Maatschappelijke weerbaarheid
- 3.5 Stadsbeschermers

4 Een fijne en gezonde omgeving

- 4.1 Buitenruimte en voorzieningen in de wijk
- 4.2 Gezondheid en welzijn
- 4.3 Vervoer en mobiliteit
- 4.4 Cultuur en evenementen

5 Rotterdamse economie

- 5.1 Rotterdamse haven en industrie
- 5.2 Lokaal ondernemerschap

6 Kleine kernen en bestuurlijk stelsel

- 6.1 Kleine kernen en oude dorpen
 - 6.1.1 Hoek van Holland
 - 6.1.2 Pernis
 - 6.1.3 Rozenburg
 - 6.1.4 Heijplaat
 - 6.1.5 Hoogvliet
- 6.2 Bestuurlijk stelsel
- 6.3 Begroten en financiën

*Als we willen dan is
Rotterdam van ons allemaal.*

René Segers-Hoogendoorn

Voorwoord

Beste Rotterdammer,

Voor u ligt het verkiezingsprogramma van het CDA Rotterdam. Daarin beschrijven wij wat onze ambities en doelen zijn voor onze stad en we leggen uit hoe we die denken te kunnen bereiken.

Maar dat kan niet zonder u.

De politiek in het stadhuis aan de Coolsingel is hele dagen en avonden ontzettend druk om van alles en nog wat voor en over u en de stad te besluiten, maar dat heeft allemaal geen enkele zin zonder úw bijdrage. Wij politici zijn er om te proberen de samenleving een beetje in goede banen te leiden, maar zonder uw inzet is er helemaal geen samenleving. En zonder samenleving is er geen leven.

Dus u kunt verder lezen en erachter komen waar het CDA Rotterdam voor staat, maar ik kan en wil het allemaal alleen samen met u doen.

Laat ik mijn droom met u delen.

Ik droom van een stad waarin alle kinderen kansrijk kunnen opgroeien. Een stad waarin je kunt blijven wonen en een leven kunt opbouwen als je dat wil. Een stad die helpt als het leven teveel vraagt. Een stad waarin we de hand reiken naar zij die nieuw komen. Een stad waarin gebouwd wordt voor mensen die samen met anderen in gemeenschap willen leven. Een stad waarin we zorgen voor elkaar, omdat de beste zorg aandacht voor elkaar is. Een stad waarin we vaker feesten zoals de tienduizenden mensen van alle soorten en maten doen als Feyenoord kampioen is. Een stad die veilig is omdat we criminaliteit niet tolereren. Een stad waarin we ruimte terugwinnen van asfalt en parkeerplaatsen zodat de buitenruimte uitnodigt om erin te verblijven in plaats van er doorheen te crossen. Een stad waarin het zin heeft om te werken en te ondernemen en zo je bijdrage te leveren. Een stad waar de haven onlosmakelijk mee verbonden blijft omdat hij duurzaam is. Een stad van wereldburgers die hier thuis zijn en nabijheid willen. Een stad waar meer niet altijd beter is en genoeg genoeg. Een stad waarin we ons uiterste best doen om hem mooier en beter te maken zodat generaties na ons er net zoveel van kunnen houden als wij.

Als u deze droom met mij deelt: doe dan mee!

Als we namelijk willen dan kan iedereen van betekenis zijn in onze stad. En als we van betekenis zijn dan koesteren we dat en laten we ons niet meer tegen elkaar opzetten door mensen die baat denken te hebben bij verdeeldheid. Dan verdedigen wij de stad en de samenleving waar we ons voor inzetten. Voor nu en voor later.

Als we willen dan is Rotterdam van ons allemaal.

René Segers-Hoogendoorn
Lijsttrekker CDA Rotterdam

Onze keuzes voor een sterk en verbonden Rotterdam.

1

Basis op orde.

Meedoen aan de samenleving kan alleen als de randvoorwaarden daarvoor op orde zijn. Een huis om in te wonen, veiligheid op straat, voldoende leraren voor de klas en een voorspelbaar inkomen zijn voor het CDA deze voorwaarden.

2

Sterke gemeenschappen en weerbare samenleving.

Een weerbare samenleving begint met vertrouwen in elkaar. We zetten vol in op het versterken van de sociale verbinding in de wijken en dorpen, en kijken naar ieders bijdrage aan de gemeenschap. Dit maakt dat onze stad, onder alle omstandigheden, standvastig blijft.

3

Fijne en gezonde wijken.

In Rotterdam is de ruimte schaars. Aan de ene kant betekent dat keuzes maken, maar aan de andere kant stimuleert dat ook om creatief te zijn. Eigenlijk zijn de vierkante meters van Rotterdam te kostbaar om ze maar voor één doel te gebruiken. We kiezen voor groene en kindvriendelijke wijken, waar gezonde keuzes vanzelfsprekend worden.

1

Het CDA in en voor Rotterdam.

1 Het CDA in en voor Rotterdam.

Het CDA is een volkspartij met een lange traditie in de Nederlandse politiek — nationaal, maar zéker ook lokaal. In een stad die nooit stilstaat, waaien wij niet mee met alle winden, maar bouwen wij op solide kernwaarden uit de christendemocratie: solidariteit, gespreide verantwoordelijkheid, rentmeesterschap en publieke gerechtigheid.

Wij geloven in een samenleving waar we voor elkaar zorgen en voor de mensen om ons heen. Wij weten dat we als Rotterdammers samen meer voor elkaar krijgen als we onze krachten bundelen en niet enkel op de overheid leunen. Maar ook dat wanneer het even niet lukt, een rechtvaardige overheid klaar moet staan om een begeleidende hand te bieden. We bedrijven politiek met een nadrukkelijk oog voor de toekomstige generaties. En komen op voor mensen die elke dag het goede willen doen en bijdragen aan onze stad.

Solidariteit.

Omzien naar elkaar, elkaar helpen en samen de lasten dragen. Daar gaat voor het CDA solidariteit over. Ongeacht afkomst, geloof of status zien wij een verantwoordelijkheid om voor elkaar op te komen. Dat betekent dat de sterkere schouders meer lasten kunnen dragen en dat iedereen zijn steentje bijdraagt.

Gespreide verantwoordelijkheid.

Wij geloven niet dat de overheid alles dient of kan oplossen, en ook niet dat de markt het antwoord is op onze problemen. De kracht komt uit de samenleving, uit het maatschappelijk middenveld, en daar spelen wij allemaal een rol in. Samen kunnen we meer. We leggen de verantwoordelijkheid daar waar die gedragen kan worden en waar deze het beste tot zijn recht komt.

Rentmeesterschap.

We zorgen ervoor dat we de wereld beter achterlaten voor onze kinderen en kleinkinderen. Wij hebben onze omgeving, onze aarde, in bruikleen van toekomstige generaties en voelen de daarbij komende verantwoordelijkheid. Dat gaat niet alleen over duurzaamheid, klimaat en milieu, maar ook over hoe wij onze economie inrichten en de staat van onze democratie.

Publieke gerechtigheid.

Een overheid kan alleen functioneren als zij rechtvaardig is en zekerheid biedt. De rechtsstaat moet grenzen stellen zodat burgers worden beschermd en vrij kunnen zijn in hun mens-zijn. Burgers moeten gehoor vinden bij de overheid en middelen moeten eerlijk worden verdeeld.

Een hoopvolle richting voor Rotterdam.

Ontwikkelingen in de wereld baren inwoners van Rotterdam zorgen. Tegelijkertijd zijn er Rotterdammers die zich elke dag zorgen moeten maken over hun eigen bestaanszekerheid. Niet voor iedereen is de basis op orde. Geen geschikte woning, zorg of inkomen. Deze **basis op orde** is een vereiste om echt mee te kunnen doen in de samenleving. Het CDA Rotterdam kiest voor de menselijke maat en een zo veel mogelijk wijkgerichte aanpak. Hulp en ondersteuning waar het nodig is. **Ervaringsdeskundigen** zijn richtinggevend in het beleid van de gemeente, en het maatschappelijk middenveld is de belangrijkste speler.

De trend van individualisering van de samenleving moeten we keren. Rotterdam als superdiverse stad heeft goud in handen, maar dan moeten we het wel verzilveren. Door **ontmoetingen** te faciliteren zorgen wij voor minder eenzaamheid, meer verbondenheid en meer onderling begrip. Om deze ontmoetingen plaats te laten vinden, zijn **informele netwerken** van essentieel belang. Dit geldt ook ten aanzien van jou en 'de ander', zodra je ziet welke overeenkomsten er zijn, vervaagt de focus op de verschillen. Daarvoor dient iedereen zich wel aan **fatsoensnormen** te houden.

Rotterdammers zijn weerbaar. Het CDA Rotterdam wil **perspectief** schetsen, niet alleen op de korte termijn, maar vooral ook op de lange termijn. We maken daarom een **weerbaarheidsplan** voor de stad, waarmee we investeren in Rotterdam als samenleving. Hiermee roepen we niet alleen de **individualisering** een halt toe, maar zijn we ook van betekenis voor elkaar en de maatschappij.

Groei enkel om te groeien is een heilloze weg. Wat het CDA Rotterdam betreft moeten we ons vaker de vraag te stellen of groei de stad en haar mensen wel dient. Meer hoeft niet altijd beter te zijn, zeker niet wanneer dit ten koste gaat van **kwaliteit**. We denken hierbij aan de impact op het milieu en het klimaat, maar we denken hierbij ook aan de maatschappelijke kosten. Twee voorbeelden waarop wij dit denken loslaten zijn de omgang met EU-arbeidsmigranten en Rotterdam-The Hague Airport. En ook voor onze mentale gezondheid zou het niet erg zijn om eens een versnelling langzamer te gaan. We moeten **lef tonen** door keuzes te maken.

2

De basis op orde.

2 De basis op orde.

Om Rotterdammers tot hun recht te laten komen is het nodig dat de basis op orde is. Pas dan kan je met volle potentie deelnemen aan de samenleving en je steentje bijdragen. In Rotterdam is extra inzet nodig om deze basis voor iedereen te realiseren, dat doen we door gemeenschappen in hun kracht te zetten door ruimte en vertrouwen te geven en als overheid een stapje bij te zetten.

In het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ) wordt terecht erop gewezen dat met aandacht voor de basis, sterkere wijken ontstaan, omdat de bewoners een steviger fundament hebben om op te staan. Dit is een weg die moet worden doorgezet, want verandering op de lange termijn vraagt om toewijding en echte aandacht. We zetten het programma op Zuid door, versterken de samenwerking met het maatschappelijk middenveld en gebruiken geleerde lessen voor de rest van de stad.

2.1 Opgroeien in Rotterdam.

Iedereen die opgroeit in Rotterdam is de toekomst van de stad en Rotterdam is een voedingsbodem voor talent. De enorme diversiteit aan mensen, met al hun kennis en kunde, maakt van Rotterdam een stad vol rijkdom en mogelijkheden. Elk individu bezit unieke vaardigheden die een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan onze stad, ongeacht of men zich bewust is van zijn eigen talenten. Wij geloven dat ieder kind de kans moet krijgen om zichzelf te ontplooien en een actieve bouwer van Rotterdam te worden. Daarom zetten wij ons in om iedereen de mogelijkheid te bieden zijn talenten te ontdekken en te ontwikkelen. Het is essentieel dat kinderen en jongeren in Rotterdam de steun en middelen krijgen om hun potentieel te benutten en op te groeien richting een positieve toekomst.

Om deze talenten te ontwikkelen, is juiste begeleiding en ondersteuning vanaf de geboorte belangrijk. De eerste 1000 dagen van een kind zijn hierbij cruciaal. Ouders, omgeving en samenleving spelen hierin een doorslaggevende rol.

In de eerste zes levensjaren maken de hersenen de grootste ontwikkeling door. Voorschoolse educatie is daarom van groot belang, aangezien het verplichte onderwijs in Nederland pas start vanaf vijf jaar. Wij zetten ons in om de mogelijkheden en de reikwijdte van voorschoolse educatie te vergroten. We stimuleren dat gezinnen hier actief gebruik van maken en dat kinderopvangcentra en peuterspeelzalen dit breed aanbieden.

Je kind grootbrengen kun je als ouder niet alleen, dat doe je met familie, vrienden en je omgeving. Het gezegde: *"It takes a village to raise a child"* gaat verder dan alleen de eigen familie. Voor jonge ouders kan een straat, buurt of wijk waarin ze wonen en de mate van sociale verbinding het verschil maken. Verbondenheid in de wijk zorgt voor een liefdevolle, veilige en sterke omgeving en creëert daarmee meer gelijke kansen voor de kinderen die er opgroeien.

Ook in het licht van de wachttijden in de jeugdhulp is het goed te benoemen dat juist deze ondersteuning binnen het eigen netwerk en vanuit de samenleving kan helpen bij normale opvoedproblematiek. Hiermee blijft specialistische jeugdhulp beschikbaar wanneer dat nodig is.

De samenleving moet helpen wanneer mensen zelf onvoldoende in staat zijn de basis op orde te brengen en houden. De huidige tijd brengt voor ouders veel verschillende uitdagingen tegelijk met zich mee. Daarom ondersteunen we (aanstaande) ouders aanvullend met laagdrempelige ouderprogramma's. Daarnaast zetten we in op groepsaanpakken zoals Centering Pregnancy en Centering Parenting en stimuleren we ouders om zelf vergelijkbare initiatieven op te zetten, zoals met uitwisselingsgroepen in de Huizen van de Wijk. Zo kunnen ouders elkaar helpen bij deze nieuwe uitdagingen, zorgen bespreekbaar maken en de verantwoordelijkheid van het ouderschap delen. Het moet niet uitmaken in welke gezinssamenstelling je opgroeit.

Voorstellen

- Er moet een coördinerend **wethouder jeugd** komen die actief aan de slag gaat met de uitdagingen op het multidisciplinaire terrein van jeugd, waaronder de **aansluiting van onderwijs en zorg** en de aanpak van **kinderarmoede**.
- We investeren in **ouderondersteuning** en stimuleren dat programma's vanuit gemeenschappen, buurten of informele netwerken worden opgezet.
- We investeren in **voorschoolse educatie** en maken deze structureel gratis voor kinderen van ouders met een salaris van 110% van het minimumloon.
- We stimuleren buitenspelen en buiten tijd door brengen vanaf de vroege start. In de voorlichting aan (aanstaande) ouders wordt de **impact van schermen en schermtijd** nadrukkelijk opgenomen.
- Kinderen die moeite hebben met de Nederlandse taal groeien op met een achterstand die hen niet helpt richting een kansrijke toekomst. Om alle kinderen een gelijke start te geven, worden gezinnen gestimuleerd gezamenlijk te werken aan een **taalrijke omgeving**. Een omgeving waar wordt voorgelezen en kinderen worden gestimuleerd verhalen te vertellen.
- We maken gebruik van wetenschappelijk onderbouwde programma's voor **gezinstaallessen** in wijken waar de taalachterstand bij kinderen groot is.
- In de Huizen van de Wijk organiseren we **EHBO-cursussen** voor ouders gericht op **baby's en kinderen**.
- Er worden meer **jongerenhubs** geopend en hierbij is specifiek aandacht om het aantal deelnemende jongeren te vergroten en de doelgroep te verbreden. Deze jongerenhubs zijn een ontmoetingsplek en **ontwikkelplek**. De gemeente komt naar jongeren toe in plaats van andersom. Programmering in jongerenhubs wordt zo veel mogelijk door jongeren zelf gedaan. Iedereen draagt een steentje bij aan het succes.

- We breiden geleerde lessen over **kansengelijkheid** uit naar andere delen van de stad: langdurige betrokkenheid, integraal samenwerken, vroege start met preventie en betrokkenheid van bewoners.
- We verhogen de inzet van het programma **Stevige Start** en ontwikkelen dit programma verder door, onder andere door **initiatieven meerjarig te financieren**. Initiatieven in groepsverband zoals Centering Pregnancy en Centering Parenting worden uitgebreid.
- Het verlies van een kind tijdens en vlak na de zwangerschap is een ingrijpende gebeurtenis. Via het programma Stevige Start zorgen we voor **passende ondersteuning** voor ouders en investeren we in scholing voor betrokken zorgverleners.
- De wachtlijsten in de jeugdzorg leveren schrijnende en kwetsbare situaties op. Om deze **wachtlijsten in de jeugdzorg** beter tegen te gaan krijgen wijkteams meer ruimte om budget in te zetten met en via informele netwerken. In voorkomende gevallen is een informeel traject voldoende om een verandering teweeg te brengen. Mocht er toch een formeel traject nodig zijn, dan kunnen ouders en kinderen alvast eerste stapjes in de goede richting zetten in afwachting van formele jeugdzorg.

2.2 Onderwijs.

Voor het CDA Rotterdam is onderwijs meer dan alleen de lessen die je volgt. Op school leer je wie je bent, wat jouw bijdrage aan de samenleving kan zijn en hoe je met anderen omgaat. Onderwijs is dé manier om kansengelijkheid in de stad te creëren. Daarom moeten alle kinderen in Rotterdam toegang hebben tot kwalitatief en goed onderwijs. En dat betekent dat er soms een schepje bij moet en dat vraagt om inzet van alle betrokkenen: ouders, kinderen, scholen én de gemeente.

De basis- en middelbare school

Kwaliteit van onderwijs is een landelijke taak. Toch steken de cijfers van Rotterdam er niet op een positieve manier bovenuit. Rotterdamse kinderen zijn vaker slecht in lezen en rekenen, en vaker dan buiten de grote steden staat er niet altijd een leraar voor de klas. Het is voor het CDA Rotterdam een prioriteit om dat te veranderen. De afgelopen jaren is er door het college te weinig actie ondernomen en te veel gekeken naar de Rijksoverheid. Terwijl in Rotterdam juist nieuwe initiatieven kunnen ontstaan die landelijke voorbeelden worden.

Het lerarentekort kan niet alleen met geld worden opgelost. Autonomie voor de leraren en een schoolleiding met visie blijken doorslaggevend te zijn in het succes van het werven en behouden van leraren. Daarnaast is veiligheid in de klas essentieel om goed les te kunnen geven. De gemeente dient achter haar leraren te staan. Onveiligheidsgevoel mag nooit de reden zijn van uitval van leraren. De school moet altijd voor iedereen een veilige omgeving zijn.

Kinderen en jongeren uit minder bedeelde gezinnen hebben vaak niet de middelen om bijles te volgen in vakken waarin zij moeite hebben. Wij steunen initiatieven waarbij bijvoorbeeld studenten huiswerkbegeleiding geven of als maatje of mentor fungeren. Zo doorbreken we sociale bubbels en verbinden we Rotterdammers met elkaar.

Studenten zijn een belangrijk onderdeel van onze stad. Studenten kunnen in Rotterdam zowel op het MBO, het HBO of de universiteit onderwijs volgen. Er is een prachtig aanbod van opleidingen in onze stad.

DUO verwacht dat er komende jaren steeds minder mbo'ers zullen starten aan een opleiding.^[1] Als deze trend zich inderdaad doorzet zou dit funest kunnen zijn voor o.a. de Rotterdamse haven, onze economie en de zorg. Het CDA Rotterdam wil daarom een Actieplan MBO om het tij te keren. Onderdeel van dit actieplan is een betere waardering van de opleidingen en het aantrekkelijker maken van de beroepen.

Voorstellen

- Rotterdamse kinderen scoren slechter dan hun leeftijdsgenoten op **rekenen en taal**. Scholen krijgen meer tijd in de klas om achterstanden op deze twee basisvaardigheden weg te werken.
- De gemeente faciliteert een **vakoverstijgende taalaanpak** op middelbare scholen.
- We investeren in **schoolleiders** door hen te stimuleren een heldere visie te ontwikkelen om zo problemen in het onderwijs voor te zijn en effectiever te kunnen bestrijden. Veiligheid op school voor leerlingen en leraren is hierbij een belangrijk onderwerp.
- Het lerarentekort zorgt ervoor dat niet alle kinderen onderwijs krijgen waar ze recht op hebben en leraren te veel belast worden. Het inhuren van leraren via uitzendbureaus is geen structurele oplossing en moet worden beperkt tot piek en ziek. We zetten in op het behoud van leraren en gaan door met stimuleren van zij-instromers in het onderwijs. We creëren experimenteerruimte voor oplossingen uit het veld in **het tegengaan van het lerarentekort**.
- De Rijksoverheid dient zijn rol te nemen in het tegengaan van **onderwijsachterstanden**. Voor het CDA Rotterdam is het totaal onbegrijpelijk dat investeringen in kinderen met taal- en rekenachterstand als bezuinigingspost worden ingezet. We lobbyen actief voor meer geld om kansenongelijkheid tegen te gaan.
- De **leerplichtwet** moet streng worden gehandhaafd om schooluitval en thuiszitters te voorkomen. Vrijstellingen van onderwijs kunnen niet worden verleend omdat de school geen passende begeleiding kan geven. Met de zorgplicht voor passend onderwijs is leerplicht ook de verantwoordelijkheid van de school.

- Er komt een platform waar verenigingen en scholen worden verbonden met (sociale) aanbieders die **naschoolse activiteiten** organiseren. Verenigingen kunnen hier ook een programma aanbieden om leerlingen kennis te laten maken met sport en cultuur.
- De **gezonde schoolkantine** wordt actief gestimuleerd. Snackkarren mogen niet meer in de buurt van scholen staan.
- We gebruiken **schoolgebouwen** niet enkel onder schooltijd, maar zij kunnen een mooie ontmoetingsplek in de wijk vormen. We stimuleren het meervoudig gebruik van aula's, klaslokalen en gymzalen.
- Scholen mogen geen drempel creëren via de **schoolbijdrage** waardoor gezinnen worden uitgesloten, dat is bij wet verboden. De gemeente moet scherp zijn op overtreding van deze wet.
- De gemeente Rotterdam neemt het voortouw in **herwaardering van het praktijkonderwijs**. Dit betekent niet alleen duidelijke communicatie over de noodzaak van praktisch opgeleid personeel, maar ook het versterken van de koppeling tussen onderwijs en werkgevers.
- We willen jongeren die hulp nodig hebben bij het ontwikkelen van vaardigheden en het opbouwen van een netwerk ondersteunen. **Loopbaanoriëntatie en beroepsverkenning** moet daarom sterker worden ingezet op alle scholen.
- Scholen leveren een belangrijke bijdrage aan **burgerschapsvorming**. De klas zou een veilige oefenplek moeten zijn waar ruimte is voor discussie en educatie over Nederlandse democratische waarden en de rechtstaat. Mediawijsheid en het herkennen van desinformatie zijn onderdeel hiervan.
- Stageplekken zijn essentieel voor goed (beroeps)onderwijs. De gemeente en het bedrijfsleven moeten samenwerken om te zorgen voor voldoende en **betekenisvolle stages**.
- Er mag in Rotterdam geen sprake zijn van **studenten-discriminatie** waarbij mbo'ers geen gebruik mogen maken van studentenvoordelen of toegang tot studenten kroegen.
- Er komt een **Actieplan MBO** voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt. Met het actieplan worden er voldoende studenten geworven voor het mbo en krijgen zij een vliegende start na het behalen van hun diploma. De focus ligt op tekortsectoren zoals techniek, zorg en kinderopvang.
- We waarderen studentenverenigingen vanwege de bijdrage die zij leveren aan sociale binding en netwerken binnen de stad. Er wordt een startbudget beschikbaar gesteld voor het oprichten van een **mbo-studentenvereniging** in Rotterdam.
- Rotterdam heeft genoeg vakmensen nodig voor de arbeidsmarkt, zonder vaktechnisch opgeleide Rotterdammers loopt onze industrie, haven en economie vast. We zetten in op meer **baangaranties** voor jongeren die beginnen aan een vaktechnische opleiding.

2.3 Wonen in Rotterdam.

De toegankelijkheid van de woningmarkt staat enorm onder druk. Veel mensen, vooral jongeren, jonge gezinnen en middeninkomens ervaren grote moeilijkheden bij het vinden van een woning, zowel huur- als koopwoningen. Sommige durven niet eens te beginnen aan een zoektocht. Maar die eigen woning is meer dan alleen een dak boven het hoofd, het is namelijk een voorwaarde om een eigen bestaan op te bouwen, een plek die je 'thuis' kunt noemen. Dit thuis is het beginpunt van je deelname aan de samenleving, in je straat, buurt, wijk en stad.

Als de mogelijkheid ontbreekt om ergens je bestaan op te bouwen, dan ontstaan er als vanzelf vragen over identiteit en twijfels over waar we thuis horen. Het is zorgelijk dat Rotterdammers steeds meer het gevoel hebben dat er geen plek meer voor hen is in Rotterdam. Daarom zetten we volkshuisvesting weer centraal. Uitwassen van de marktwerking op het gebied van huisvesting pakken we aan. Doorstroming binnen wijken, waarin het voorzieningenniveau ook aansluit bij de verschillende behoeftes van bewoners is van groot belang.

Er moet niet blind gebouwd worden. We bouwen bewust voor de doelgroepen in Rotterdam, maar doen ook een beroep op de randgemeenten om ook hun bijdrage te leveren aan de gehele bouwopgave. Een gezonde mix tussen sociale, midden- en hoge huur en koop is van belang om draagvlak te hebben voor de bouw van nieuwe woningen. Investeren in het lage en middensegment is essentieel om de vastzittende woningmarkt weer in beweging te krijgen.

Veel Rotterdamse huiseigenaren worden nu of binnen enkele jaren geconfronteerd met aflopende erfpachtregelingen. Het zijn van een betrouwbare overheid houdt in dat je proactief en transparant communiceert over de consequenties, alsmede over de verwachte hoogte van de erfpacht. Huiseigenaren mogen niet voor verrassingen komen te staan. Ook voor de funderingsproblematiek geldt dat de gemeente de verantwoordelijkheid heeft bewoners bij te staan.

Voorstellen

- We beperken de uitwassen van de marktwerking door kritisch te zijn op de marktpartijen waar de gemeente mee in zee gaat. Marktpartijen moeten oog hebben voor **maatschappelijk belang** en daarbij past dat zij proportionele rendementen mogen verdienen. Daarnaast zetten we in op een **maximale hoogte van servicekosten** die in rekening gebracht mag worden. We onderzoeken of we deze afspraken of juridisch kunnen borgen.
- Leegstand dringen we terug door een **leegstandsverordening** in te voeren. Bij het verlenen van een bouwvergunning komt er een bouwplicht binnen maximaal twee jaar.

- Wij versterken het **Doorbouwfonds** om de bouw van betaalbare woningen in het middensegment te stimuleren. Dankzij het Doorbouwfonds kunnen bouwprojecten doorgang kunnen vinden wat cruciaal is bij het realiseren van betaalbare (huur)woningen.
- Woningen zijn om in te wonen en niet om mee te speculeren. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt altijd een **zelfwoonplicht en antispeculatiebeding** voor kopers opgelegd, al dan niet tijdelijk.
- Vanuit het solidariteitsoogpunt vinden wij **scheefhuur** onwenselijk. We sporen woningbouwcoöperaties in onze stad aan gebruik te maken van de wettelijke mogelijkheden van huurverhoging, deze extra huur kan ingezet worden voor de woningbouwopgave.
- We zetten ons in om het tot in den treure **vertragen van nieuwe projecten door ongegronde bezwaren** tegen te gaan. Aan de ene kant zorgen we voor goede participatie aan de voorkant waardoor er een basis is van vertrouwen. Daarnaast zorgen we voor heldere toetsingskaders waardoor snelle beslissingen kunnen worden genomen.
- We zetten in op **volkshuisvesting**. Niemand slaapt in Rotterdam op straat. We zetten in op **24/7 opvang** gedurende het hele jaar voor iedereen die anders op straat moet slapen. We bieden ruimte voor maatwerk en een integrale aanpak voor verschillende doelgroepen, waarbij we inspiratie en lessen halen uit Project 010^[2]. De focus komt te liggen op een duurzame oplossing die perspectief moet bieden, gezinnen met (jonge) kinderen hebben hierbij onze prioriteit.
- Bij het toevoegen van nieuwe woningen in een wijk wordt expliciet gekeken naar het bestaande woningaanbod. Diversiteit is daarbij van belang. Een **mix van koop-, sociale en vrijesector huurwoningen** bevordert mogelijkheden voor doorstroom binnen een wijk en draagt daarnaast bij aan een wijk in balans.
- Wij zetten in op het toevoegen van **15.000 woningen** in de volgende raadsperiode. Hierbij gaan we uit van minimaal 40% voor het middensegment (zowel koop als huur).
- We bouwen voor Rotterdammers. Hiervoor maken we gebruik van de wettelijke mogelijkheden om Rotterdammers en mensen met een cruciaal beroep **voorrang** te geven.
- Wij zetten in op een lange termijn oplossing voor **bankslapers**. Door de oververhitte woningmarkt kunnen zij vaak geen woning vinden en zijn daardoor afhankelijk van hun netwerk. Hierdoor kunnen ook allerlei vervelende situaties ontstaan, denk aan seksuele uitbuiting of financiële problemen door uitkeringen die gekort worden^[3].
- Als oplossing voor dakloosheid en bankslapers, kijken we naar manieren **om leegstaand vastgoed** beter te benutten. Dit particuliere vastgoed staat leeg door wet- en regelgeving (o.a. Rotterdamwet en box 3 belastingen). We kijken naar een gecontroleerde uitzonderingsregeling.

- **Doorstroming in de wijken** moet weer op gang komen. Veel jongeren zouden graag in hun wijk iets voor zichzelf vinden en senioren worden ook graag oud in een bekende omgeving. Dit betekent dat voor verschillende doelgroepen gebouwd moet worden. In elke wijk moet voldoende diversiteit in het woningaanbod komen, dit kan gerealiseerd worden door per wijk maatwerk te leveren ten aanzien van samenvoegen of splitsen van woningen.
- 8100 Rotterdammers zijn bereid om te verhuizen naar een woning die past bij hun (gezins)situatie^[4]. Aanvullend op de seniorenmakelaars in de sociale huursector komen er meer **doorstroommakelaars** om de doorstroming echt van de grond te krijgen.
- Bij de bouw van nieuwe wooncomplexen sturen we aan op mogelijkheden voor **gedeelde voorzieningen**. We denken aan gedeelde wasruimtes, (thuis)kantoorwerkplekken en logeerkamers.
- We moedigen grote werkgevers aan om samen met hun werknemers zelf ook initiatieven te ondernemen om kwalitatieve huisvesting te realiseren. Denk hierbij aan het voorbeeld van garantstelling voor de bouw van betaalbare woningen door ASML in Veldhoven^[5].
- Regelmatig smoren initiatieven rondom **coöperatief bouwen** en wonen doordat bijvoorbeeld financiële mogelijkheden voor coöperaties beperkt zijn (bijvoorbeeld de mogelijkheid om als coöperatie een hypotheek aan te kunnen vragen). In Rotterdam stimuleren we coöperatief bouwen en wonen gebruik makend van het landelijke leenfonds dat hiervoor beschikbaar is.
- We vragen aandacht en geven ruimte voor initiatieven die zich inzetten voor **tijdelijke vorm van huisvesting voor partners** (met kinderen) waarvan de relatie onder druk staat of eindigt. Soms zijn relaties gebaat bij een korte time out, zeker wanneer er ook kinderen zijn. Dat voorkomt mogelijk ook dat irritaties escaleren en geeft mensen de ruimte om zaken uit te zoeken.
- Klimaatverandering en steeds warmere zomers vragen om **warmtebestendig bouwen**. We nemen deze veranderingen serieus en passen de eisen in regelgeving aan.
- Er is een afname in het aantal geplaatste zonnepanelen op Rotterdamse woningen. We blijven initiatieven van bewoners in **coöperaties** stimuleren die hun complexen willen verduurzamen.
- De gemeente moet actief optreden tegen **slechte huisvesting**. Dit is een groot probleem onder **arbeidsmigranten** waarvan absurde huren worden gevraagd voor kleine woningen. Een speciaal opgericht team handhaaft hierop. Buitensporige huren én de verhuurders die onrechtmatig een slaatje proberen te slaan uit kwetsbare doelgroepen worden aangepakt.
- Niemand mag wonen in een schimmelwoning. Daarom wordt de **aanpak van schimmelwoningen** geïntensiveerd.

- Er moet **meer ambtelijke capaciteit en expertise** komen om de woningbouwopgave het hoofd te kunnen bieden. Afgelopen collegeperiode is er weer bezuinigd op het ambtenarenapparaat, dat klinkt als een makkelijke oplossing, maar daardoor verdwijnt kennis en expertise. Projecten lopen nu nog te veel vertraging op of worden niet behandeld vanwege ontbreken van ambtelijke capaciteit.
- Verduurzamen doe je niet alleen, daarom steunen wij **energiecoöperaties** bestaande uit bewoners die een bijdrage willen leveren aan de energietransitie. Een mooi voorbeeld is de Buurtbatterij. We ondersteunen deze lokale coöperaties en stimuleren onderlinge kennisuitwisseling zodat meer Rotterdammers eigenaar worden van hun eigen energie.

Studenten en starters.

We zetten in op gemeenschappelijk wonen zoals studentenhuizen en maken woningdelen en hospitaverhuur makkelijker. Door in te zetten op woonvormen met een gemeenschappelijke ruimte maken we efficiënter gebruik van de woningvoorraad en gaan we eenzaamheid tegen. We houden rekening met de draagkracht van de wijk om daarmee overlast te voorkomen.

Gezinnen.

Rotterdam moet een plek zijn waar jonge gezinnen willen en kunnen blijven wonen. We komen nadrukkelijk op voor de groep woningzoekenden die nu tussen wal en schip valt. De middeninkomens die niet in aanmerking komen voor sociale woningbouw, maar niet genoeg verdienen om de dure nieuwbouw woningen die nu gerealiseerd worden te kopen. We onderzoeken samen met woningbouwcorporaties of we kunnen inzetten op het realiseren van maatschappelijke koopwoningen voor deze doelgroepen.

Senioren.

We vergeten onze senioren zeker niet. Dit is een belangrijke doelgroep om de doorstroming op gang te krijgen. Deze groep moet echter op geen manier de schuld krijgen van de vastzittende woningmarkt. Er is de afgelopen jaren te weinig voor hen gebouwd en zitten dus ook 'vast'. We breiden het aantal thuisplusflats uit. Daarnaast ondersteunen we innovatieve burgerinitiatieven waarbij men samen inzet op gemeenschappelijke woon- en zorgvormen zoals knarrenhofjes. Ook worden er met woningbouwverenigingen afspraken gemaakt over beperken van huurstijging van senioren die een gezingswoning verruilen voor een appartement.

2.4 Zorg en voor elkaar zorgen.

Als mensen zijn we niet onkwetsbaar en daarom zijn we vroeg of laat aangewezen op de liefde en aandacht van anderen.

We zien dat er uitdagingen zijn die we de komende jaren met elkaar het hoofd moeten zien te bieden. De dubbele vergrijzing zorgt niet alleen voor een toenemende zorgvraag, maar zet tegelijkertijd de bestaande tekorten aan zorgpersoneel nog verder onder druk^[6]. Daarnaast zien we dat er een steeds groter beroep wordt gedaan op mantelzorgers en vrijwilligers, die steeds meer ballen in de lucht moeten te houden^[7]. Ook de uitdagingen die worden veroorzaakt door het wensdenken dat alles maakbaar is of zou moeten zijn komen daar nog bij.

We zullen terug naar de basis moeten, alleen zo kan de zorg toegankelijk en betaalbaar blijven. Niet alle uitdagingen waar de zorg nu voor staat, moeten door zorg worden opgelost. Integendeel, om de zorg toekomstbestendig te houden, moeten we ons vizier als samenleving verleggen. Dat begint in de basis al bij de inrichting van onze stad, deze moet gericht zijn op gezondheid en samenzijn. Daarnaast vergt het maatschappelijk bewustzijn dat zorg niet alleen iets is voor professionals, maar een opdracht voor ons allemaal. Deze tijd vraagt om zorgzame buurten. Zorg behelst eveneens een wederkerigheid, waarbij we ons moeten afvragen welk beroep we willen doen op de samenleving en hoeveel we bereid zijn daaraan zelf bij te dragen.

Zorgen voor elkaar is het fundament onder onze samenleving.

Het maatschappelijk voorveld is van onmisbaar belang. Onze focus ligt de komende jaren dan ook op dit voorveld en hoe we dit verder kunnen versterken en ondersteunen. Hoewel digitalisering en innovaties daarbij kunnen faciliteren, zijn we juist gebaat bij betere samenwerking in brede zin. Of het nu samenwerking tussen welzijn, cultuur, sport of zorg is, tussen gemeente en verenigingen en stichtingen, of tussen burgers onderling. Samenwerking en inzetten op preventie is noodzakelijk om in de toekomst nog de zorg te kunnen bieden wanneer iemand daarop aangewezen is.

Voorstellen

- We investeren in **maatschappelijk voorveld** (zoals Rotterdamse Douwers, de Voedselbank, Netwerk Nieuw Rotterdam en House of Hope). Dat doen we door de juiste partijen met elkaar in verbinding te brengen en door administratieve hordes weg te nemen. Rotterdammers die zich inzetten voor de samenleving, moeten door de gemeente gesteund worden.
- Er is de afgelopen jaren een begin gemaakt om de zorg in Rotterdam **toekomstbestendig** te maken. We zetten de maatregelen in het kader van de Bestuursopdracht Zorg en de Regionale Bestuursopdracht Kostenbesparing voort en breiden deze uit. Belangrijk hierbij is dat we zowel kwantitatief als kwalitatief de vinger aan de pols houden. De menselijke maat, zowel voor Rotterdammers die zorg nodig hebben als mensen die deze zorg moeten leveren, staat voorop.

- Door personeelstekorten zijn er veel uitdagingen binnen het **doelgroepenvervoer**. De ervaringen met Trevvel de afgelopen jaren, roepen op tot een andere aanpak. We zien niet direct meerwaarde om het als gemeente dan maar zelf te gaan doen, wel zien we kansen om samen te werken met meerdere aanbieders. De huidige problemen worden niet opgelost door een heel nieuw systeem op te zetten, maar juist te investeren in betere samenwerking tussen gemeente, aanbieders en cliënten.
- We zorgen voor een **informatie- en hulppunt in de wijken** waar bewoners overzicht en begrijpelijke informatie kunnen krijgen over wijkgerichte ondersteuning op het gebied van wonen, welzijn, zorg en financiën. Zorgverleners, welzijnswerkers, woningcorporaties en informele zorgpartijen werken daar samen.
- Het **maatwerkbudget van wijkteams** moet fors worden verhoogd, waardoor wijkteams echt kunnen doen waarvoor ze in het leven geroepen zijn: dichtbij mensen passende hulp bieden.
- Het CDA Rotterdam ziet de meerwaarde van **kleinschalige hospices** en zet zich in voor behoud en - indien nodig - voor uitbreiding van het aantal van deze hospices in de stad.
- Goede mondzorg is voor veel Rotterdammers onbereikbaar, dit moet beter. We lobbyen bij de Rijksoverheid voor een regeling voor noodzakelijke mondzorg voor minima. Daarnaast blijven we de **Landelijke Tandartsdag** ondersteunen vanuit de gemeente. Via de gemeentelijke bijdrage aan het Rotterdampakket ondersteunen we de toegankelijkheid tot mondzorg. We verkennen de mogelijkheid voor een aparte verzekering binnen de gemeentepolis voor mondzorgkosten.
- We pleiten voor een **brede aanpak jeugdhulp** waarbij niet alle hulp aan kinderen en jongeren direct via jeugdzorg hoeft te lopen. We stoppen met overmedicaliseren van problemen bij het opgroeien. Onnodig stigmatiseren van jongeren en hun gezinnen heeft een negatieve impact op de ontwikkeling en zelfredzaamheid. Ook wachtlijsten worden hierdoor onnodig lang voor degene die hulp nodig hebben.
- We zetten het **actieplan zorgfraude** voort. We houden hierbij oog voor de menselijke maat en de mensen die op basis van hun professionaliteit en naastenliefde voor anderen zorgen.

2.5 Werk, inkomen en tegengaan van armoede.

Wij geloven in werk boven inkomen. Werken moet lonen, niet alleen in de portemonnee maar ook als zinvolle besteding van je tijd. Een baan draagt bij aan het gevoel van eigenwaarde en zorgt voor sociale contacten. Door te werken maak je deel uit van de maatschappij, én deze maatschappij heeft deze extra arbeidskrachten nodig. Het CDA Rotterdam wil dat Rotterdammers die naar werk worden begeleid door de gemeente niet de snelste, maar de meest duurzame oplossing krijgen. Een baan die zekerheid en zingeving brengt.

Afgelopen jaren is steeds meer gebleken dat met de krappe arbeidsmarkt het belangrijk is om proactief af te stappen op de Rotterdammers die nog geen (vaste) baan hebben. De gemeente kan niet achter het bureau blijven zitten. Om mensen aan het werk te helpen moet je naar hen toe. Zeker voor jongeren is een stap naar de gemeente soms een grote, of in ieder geval groter dan door beleidsmakers wordt gedacht. Begeleiding naar werk houdt ook in dat andere belemmeringen worden weggenomen. Om aan het werk te gaan moet de overige basis op orde zijn of worden gebracht.

Het aantal jongeren in de bijstand neemt toe en dat baart zorgen. In de stad en in de regio liggen de kansen voor het oprapen, het is zonde van het potentieel dat op dit moment verloren gaat. De Rotterdamse economie heeft enorme baat bij het optimaal benutten van de beschikbare talenten en krachten.

Voorstellen

- We openen een **Werkstation op Noord** naar voorbeeld van het Werkstation op Zuid. In dit werkstation is alle hulp voor werkzoekenden gekoppeld, ook is er mogelijkheid om op die locatie te starten met (hernieuwde) eerste stappen op de arbeidsmarkt.
- De Gemeente Rotterdam start met een programma met het doel **opstapbanen** te creëren voor mensen die een tijdje geen deel hebben genomen aan de arbeidsmarkt.
- Werken loont en levert al snel meer geld op dan een bijstandsuitkering. We bestrijden de **hardnekkige mythe dat werken niet zou lonen** in alle communicatie over werk en inkomen. We ondersteunen de oproep richting het Rijk voor een eenvoudiger en transparanter toeslagenstelsel, waardoor voor iedereen zichtbaar wordt dat werken inderdaad loont.
- Stages zijn essentieel om te wennen aan het werkende leven, omdat dit nog niet volledig aansluit, zetten we in op **stagebemiddeling**.
- We gaan door met de **garantiebanen**.
- We gaan door met **Social Return** waarbij ondernemers die een opdracht krijgen vanuit de gemeente worden gevraagd bij te dragen aan arbeidsdeelname van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

- De gemeente Rotterdam geeft het goede voorbeeld door zich te houden aan de **banenafsprak**.
- Problemen met EU-arbeidsmigranten kan Rotterdam niet alleen oplossen, we moeten dit samen met werkgevers aanpakken die verantwoordelijkheid nemen voor hun werknemers. De **coalitie Goed Werkgeverschap** wordt uitgebreid naar andere gemeenten en meer bedrijven en uitzendbureaus. Voor bedrijven die zich een slecht werkgever tonen is in Rotterdam geen plek.
- Eens per jaar wordt er een **pensioneringsbeurs** gehouden waar werkenden die bijna met pensioen gaan of mensen die pas geleden gepensioneerd zijn geïnformeerd worden over de periode na het ingaan van het pensioen. We haken hier ook vrijwilligersorganisaties bij aan zodat actieve ouderen die dat willen hun steentje elders in de stad kunnen bijdragen.
- Het CDA Rotterdam wil komende jaren **meer erkenning voor vakmanschap**. We denken daarbij aan de klassieke ambachten, maar ook aan de Rotterdammers die onze zorg draaiend houden of onze stad schoon houden. We denken aan de technici in de haven, maar ook aan stuurmannen (M/V) op de grote vaart. We lobbyen voor verplichte stagevergoeding in het mbo en hoger onderwijs.
- Voor inwoners van onze stad die niet willen werken moeten we streng zijn. Draagvlak voor de sociale vangnetten kan alleen bestaan als daar rechtmatig gebruik van wordt gemaakt. Voor hen die niet werken vanwege een mismatch met het werkaanbod of vanwege een belemmerende privé-situatie gaan we actief aan de slag met wat wél mogelijk is.

Armoede en schulden

Vanuit de christendemocratie vangen we ook hen op die geholpen moeten worden. We weten dat het vaak geen keuze is om afhankelijk te zijn van hulp en de weg omhoog begint bij vertrouwen.

We zien in Nederland een wildgroei aan verschillende armoederegelingen. Iedere gemeente zoekt voor zichzelf het wiel uit en probeert pleisters te plakken. Een pleister voor energiearmoede, een pleister voor schoolspullen, een pleister voor sporten en een pleister van voedselhulp. Het is een brij aan regelingen, subsidies, organisaties en contactpersonen, en daar moeten we vanaf. Daarom pleit het CDA Rotterdam voor een integraal armoedeplan, waar hulp naar werk een onderdeel van is. Dit plan moet met de doelgroep worden gemaakt en daarbij is de inzet van informele netwerken en ervaringsdeskundigen essentieel.

Niet alle Rotterdammers die recht hebben op ondersteuning vanuit de gemeente ontvangen deze ook echt, bijvoorbeeld omdat er te veel bureaucratie is, een regeling niet bekend is of omdat er schaamte is om weer bij een volgend loket aan te kloppen. In het te vormen integraal armoedebeleid dient het bereiken van de Rotterdammers een speerpunt te zijn.

Het CDA Rotterdam ziet ook hier een belangrijke rol voor de (vrijwilligers)organisaties en het maatschappelijke middenveld in de wijken. Zij kennen de mensen en de mensen kennen hen. Vertrouwen komt te voet en vertrekt te paard. De gemeente is daarom door het beschadigen van het vertrouwen van de bewoners door de (rijks)overheid niet de aangewezen partner om alles te vervullen, daar hebben we juist de (informele) netwerken voor nodig.

Voorstellen

- We stellen snel na coalitievorming een **integraal armoedeplan** op in overleg met ervaringsdeskundigen. De koppeling van hulp naar werk wordt nadrukkelijk gemaakt zodat dit geen verschillende 'loketten' zijn.
- We moeten kijken naar mogelijkheden om in plaats van pleisters te plakken in de vorm van steeds verschillende budgetten gekoppeld aan één doel, ook te kijken naar de mogelijkheid om inwoners een budget te geven om bepaalde zaken zelf van te regelen. **Autonomie en zeggenschap** over je eigen leven is belangrijk, het geeft vertrouwen en helpt bewoners het vertrouwen te herwinnen en zelf keuzes te maken.
- We lobbyen actief in Den Haag voor een mogelijk **spaar- en bufferbudget** voor bijstandsgerechtigden.
- **'Koop nu, betaal later'** normaliseert het aangaan van schulden en stimuleert overconsumptie. We gaan deze praktijken actief tegen in onze winkelstraten. We moeten hier gemeentelijk beleid op voeren als de Rijksoverheid niet kan of wil verbieden.
- We zetten ons in **tegen de schuldenindustrie**. Een ander zijn schuld mag geen verdienmodel zijn.
- **Financiële educatie** moet niet alleen op jongeren gericht zijn. Door de digitalisering komen ook ouderen in aanraking met financiële risico's die eerder niet binnen een paar klikken binnen bereik waren.
- We organiseren een campagne tegen **finfluencers** die desinformatie over snelle winsten, dropshipping en crypto verspreiden.
- Het armoedebelief moet ook gericht zijn op **werkenden** en niet alleen op mensen in de bijstand. Werken loont en is de beste weg uit armoede, maar de gemeente moet niet direct de handen van mensen aftrekken zodra ze boven een bepaalde norm uitkomen. Door wat langer in beeld te blijven is er een grotere kans dat vertrek uit armoede duurzaam is.

- Om mensen actief te benaderen voor schuldhulpverlening en armoedebeleid zetten we **ervaringsdeskundigen** in die de leefwereld echt begrijpen.
- Helaas zijn er een hele hoop Rotterdammers aangewezen op voedselhulp vanuit maatschappelijke organisaties. We ondersteunen deze initiatieven en zorgen dat er een **dekkend netwerk van voedselhulp** is voor hen die dat nodig hebben. Voor inwoners die moeten reizen naar de supermarkten van de Voedselbank zorgen we voor passend vervoer of OV-kaarten.

2.6 Veiligheid.

Het CDA Rotterdam staat voor een veilige stad. Daar is niet alleen handhaving voor nodig, maar ook preventie en sterke wijken. Desondanks moet er voldoende politie en handhaving zichtbaar aanwezig zijn als stok achter de deur.

De objectieve cijfers van onveiligheid zoals aantal overvallen laten positieve ontwikkelingen zien, maar dit is niet terug te zien in de ervaren veiligheid^[8]. Incidenten maken diepe indruk bij buurtbewoners of bewonersgroepen. Daarnaast hebben steeds meer Rotterdammers het gevoel dat ze anderen niet meer kunnen aanspreken op asociaal gedrag, uit angst voor een agressieve reactie. Veiligheid gaat daarmee ook over respect naar elkaar en samenleven.

Met handhaving en politie alleen gaat het niet lukken om het veiligheidsgevoel terug te krijgen in onze wijken. Zeker gezien de enorme werkdruk op agenten en handhavers moeten er keuzes gemaakt worden. Het CDA Rotterdam is zich bewust van de vele taken en weinig mensen in de handhavingscapaciteit en ziet daarom de noodzaak om toekomstige veiligheidsrisico's te voorkomen door onder andere in te zetten op slimme inrichting van de buitenruimte en versterken van de buurten.

Een voorbeeld van een belastende taak is het preventief fouilleren in de veiligheidsrisicogebieden van onze stad. Deze controles vragen veel capaciteit, terwijl onderzoek laat zien dat het effect gering is: de onderliggende risicofactoren worden immers niet aangepakt^[9]. Bovendien kan preventief fouilleren juist leiden tot méér onveiligheidsgevoelens en bij jongeren het idee versterken dat zij zichzelf moeten kunnen verdedigen^[10]. Daarom moet met terughoudendheid worden omgegaan met structurele inzet van preventief fouilleren, en verdient een meer incident- of persoonsgerichte aanpak de voorkeur. Daarnaast legt het hoge aantal evenementen een enorme druk op de beschikbare capaciteit, er moet kritisch gekeken worden naar waar de verantwoordelijkheden hierbij liggen.

In Nederland wordt elke acht dagen een vrouw vermoord. Femicide vindt plaats in een spectrum van ander geweld, crimineel gedrag, ongewenst gedrag en schadelijke opvattingen. Dit gedrag overstijgt de privésfeer. Met een stevige aanpak van femicide, met vergroot bewustzijn van schadelijke opvattingen en aandacht voor het herkennen van rode vlaggen die kunnen leiden tot geweld, bedreiging en intimidatie. De inspanningen beperken zich niet tot dader en slachtoffer, maar doen een beroep op de hele samenleving.

Hieronder vallen bescherming en de opvang versterken, bewustzijns campagnes en het opleiden van sleutelfiguren, maar ook gesprekken voeren aan de keukentafel, de werkplek en binnen de vereniging. Systemen waarin melding gemaakt wordt van mishandeling in de privesfeer moeten daarom aan elkaar gekoppeld worden zodat bij een nieuwe melding meteen zichtbaar is dat er een trend is.

Bijna de helft van alle jonge vrouwen rijdt uit voorzorg weleens om in hun eigen buurt^[11]. De omgeving is niet altijd ingericht om je veilig te voelen, er zijn te vaak donkere hoeken of steegjes. Hier moeten we bij de (her)inrichting van onze wijken altijd rekening mee houden. Overlastgevende groepen jongeren, straatraces en zogenoemde 'kadekapers' leiden in verschillende woonwijken tot overlast, een integrale aanpak van het probleem ontbreekt waardoor het probleem zich steeds verplaatst.

Ondermijning is de afgelopen jaren steeds merkbaarder geworden in onze wijken. Buurtbewoners ergeren zich bijvoorbeeld aan horecazaken die vaker aan het verbouwen zijn, dan open zijn. Het niet-zichtbaar ingrijpen van de gemeente zorgt voor minder vertrouwen in haar handelen. Aanpakken van onder andere witwaspraktijken wordt zichtbaar gedaan, zodat hier ook een afschrikkend effect vanuit gaat.

Drugsgebruik is de laatste jaren genormaliseerd geraakt in onze samenleving. Per dag worden er in Rotterdam bijna 55.000 lijntjes cocaïne gesnoven^[12]. Drugsgebruik is niet normaal, maar is de financiële drijfveer voor de zwaarste criminaliteit met enorme impact op onze woonwijken. Liquidaties en explosies die zelfs op klaarlichte dag plaatsvinden zijn uitvloeisels van de drugseconomie. Het CDA Rotterdam blijft zich inzetten tegen het normaliseren van drugsgebruik. Los van de gezondheidsrisico's voor de gebruikers wijzen we gebruikers op hun rol in de drugsketen. Waar zij 'lol' beleven, vallen de negatieve gevolgen vaak neer in kwetsbare wijken.

Digitale weerbaarheid, waaronder cybersecurity en digitale autonomie krijgen op dit moment te weinig aandacht als beleidsterrein voor de gemeente Rotterdam. Er wordt te afwachtend gehandeld en te veel naar het Rijk gekeken voor oplossingen. De impact van cyberaanvallen kan enorm zijn, niet alleen economisch, maar ook voor de voorzieningen en veiligheid van Rotterdam. Daarnaast is het van belang dat, gezien de geopolitieke situatie, de gemeente Rotterdam in navolging van andere gemeenten kritisch kijkt naar de eigen afhankelijkheid van niet-Europese techbedrijven.

Voorstellen

- Elke wijk heeft een wijkagent met sterke binding met hun wijk. Samen met handhaving, wijkboa's, vormen zij een herkenbaar en **zichtbaar team in de wijk**. Voor bewoners wordt zichtbaar gemaakt waar en welk werk zij doen.
- Veel politiecapaciteit wordt gevraagd door incidenten met personen met onbegrepen/verward gedrag en mensen met verslavingsproblematiek die eigenlijk al veel langer in beeld zijn bij bijvoorbeeld buurtbewoners. We zetten in op meer **bemoeizorg**, die fungeert als schakel tussen zorg en veiligheid.
- Het CDA Rotterdam moedigt het **afpakken van crimineel vermogen** aan. Dit afgepakte vermogen stroomt terug naar de wijken die negatieve impact hebben van deze ondermijnende criminaliteit.
- De **meldingsbereidheid van straatintimidatie** moet verder omhoog om deze effectief aan te pakken. Slachtoffers van straatintimidatie maken helaas vaak nog geen melding hiervan, dit komt omdat ze daar het nut niet van inzien, de gemeente en politie moeten daarom duidelijk laten zien wat het effect van de meldingen zijn.
- Voor medewerkers in de horeca worden **interventie- en omstanderstrainingen** aangeboden om in te grijpen bij grensoverschrijdend gedrag van bezoekers.
- **Vroegsignalering van huiselijk geweld en kindermishandeling** bij huisartsen, scholen en jeugdgezondheidszorg wordt verder versterkt door trainingen aan te bieden in het herkennen van signalen.
- **Intieme terreur** vindt ook in Rotterdam plaats. Door het onderwerp bespreekbaar te maken middels een publiekscampagne dragen we bij aan de mogelijkheden voor slachtoffers om uit de situatie te ontsnappen.
- Enkel inzet van politie in de haven van Rotterdam zorgt voor een verschuiving van criminaliteit naar andere havens. In kleinere havens hebben criminelen vaak vrij spel omdat de aandacht naar de grote havens gaat. We hebben niks aan verplaatsing van het probleem en daarom gaan we een **intensieve samenwerking aan met kleinere havens**.
- Gezinnen van kinderen die vroeg in de criminaliteit worden getrokken voorzien we van hulp. Ouders van **jonge uithalers of plaatsers van explosieven** krijgen multidisciplinaire ondersteuning.
- Jonge criminelen missen vaak een rolmodel om naar op te kijken. Daarom wordt bij preventieve programma's intensief gebruikgemaakt van **rolmodellen uit de eigen wijk**.

- De gemeente pakt haar rol als het gaat om het **digitaal weerbaar** maken van Rotterdammers tegen onder andere online oplichting en herkennen van nepnieuws.
- Door de stad verspreid liggen lege cilinders van lachgasgebruik. Dit gebruik, zeker in combinatie met autorijden leidt tot levensgevaarlijke situaties. Het **verbod op lachgas** dient beter gehandhaafd te worden. Om zwerfende lachgastanks uit het straatbeeld te laten verdwijnen en problemen bij afvalverwerking te voorkomen, bieden we een kleine vergoeding bij afleveren bij milieuparken.
- We gaan normalisering van drugsgebruik tegen. We breiden het aantal **drugstestlocaties** daarom niet verder uit.
- De gemeente Rotterdam gaat grondig onderzoek doen naar de eigen **afhankelijkheid van niet-Europese techbedrijven**.
- Er wordt kritisch gekeken naar de inzet van **politie- en handhavingscapaciteit** bij evenementen, zeker bij evenementen met de classificatie 'B'.
- Preventief fouilleren zetten we niet standaard elk weekend in, maar vooral na incidenten waarbij wapens gebruikt zijn. Daarnaast richten we ons meer op **persoonsgerichte preventieve foullering** van personen die eerder betrokken zijn geweest bij wapenincidenten.

A photograph of a university courtyard. In the background is a large brick building with Gothic-style windows. A large green tree stands in the middle ground. To the right, there is a bronze statue of a person in a long robe. In the foreground, a young man with a backpack and a young woman are sitting on a wooden bench, looking towards the building. There are white flowers and green plants in the foreground. A curved white line separates the foreground from the background.

3

**Samenleven in je
straat, wijk en stad.**

3 Samenleven in je straat, wijk en stad.

Samenleven doen we iedere dag, maar in een superdiverse stad als Rotterdam kan het soms schuren. Individuele belangen komen niet altijd overeen, maar afstemming hiertussen is noodzakelijk. Samenleven op z'n Rotterdams is voor het CDA veel ruimte voor individuele behoeftes en plezier, maar nooit zonder na te denken over de impact op de ander. Samenleven is ook echt samen. We zien een rol voor de overheid om initiatieven in de wijk te ondersteunen en initiatiefnemers een zetje in de rug te geven.

3.1 Iedereen doet mee.

Samen maken we de stad, daarom willen we ook dat iedereen mee kan doen. Dat vraagt om laagdrempelige activiteiten en ontmoetingsplekken in de wijk. Ervaring leert dat de drempel voor buurtbewoners om mee te doen het laagst is als de initiatieven uit de wijk zelf komen. Rotterdamse wijken zitten vol initiatief. Bewoners organiseren gezamenlijke eetmomenten of vergroenen samen de buurt. Er worden in wijken speurtochten georganiseerd voor kinderen en herdenkingsmomenten worden door de buurt elk jaar weer voortgezet. Allemaal initiatieven die verbindend werken en zorgen voor meer ontmoetingen en minder eenzaamheid in onze stad.

Het medicijn, zo is mijn ervaring, is de ontmoeting.

Ahmed Aboutaleb (burgemeester van Rotterdam 2009-2024)

Er zijn initiatieven die kort bestaan, maar ook langlopende initiatieven die diepgeworteld zijn in onze samenleving. Deze wortels maken onze buurten en wijken sterk en voorkomen dat een wijk aanvoelt als los zand. Nieuwe initiatieven moeten de kans krijgen onderdeel te worden van die sterke basis. Als CDA Rotterdam erkennen wij het enorme belang van al deze organisaties, vrijwilligers en initiatieven en maken ons hard ervoor dat zij hun werk nog jaren kunnen voortzetten. Daarom ondersteunt het CDA wijk- en buurtgerichte initiatieven. Dat betekent: minder papierwerk, minder bureaucratie en meer vertrouwen. De gemeente moet doen wat nodig is om goede ideeën van bewoners mogelijk te maken – en niet in de weg staan. Waar bewoners zelf het initiatief kunnen nemen om hun buurt mooier, veiliger en warmer te maken – zonder te verdwalen in regels of formulieren.

Rotterdam verdient buurten waarin bewoners elkaar kennen, initiatieven worden omarmd en niemand er alleen voor staat. De gemeente moet hierbij niet van bovenaf sturen, maar samen optrekken met inwoners en professionals.

Voorstellen

- Er wordt een onderzoek gedaan naar de ervaren belemmeringen van burgers die initiatief willen nemen in onze stad. We trekken lessen uit deze ervaringen zodat zij in de toekomst niet onnodig worden afgeremd in het doen waar ze het beste in zijn: **Goed doen voor de stad** en haar inwoners.
- Rotterdam geeft het goede voorbeeld en pakt een **ambitieuze rol in het verder vormgeven van de maatschappelijke diensttijd**, onder andere door maatschappelijke wijkstages aan te bieden.
- **Samen eten verbindt**. De regel dat bij subsidies voor bewonersinitiatieven slechts 20% van het gevraagde subsidiebedrag aan eten besteedt mag worden, laten we vervallen.
- De samenwerking tussen gemeente, welzijnsorganisaties en woningcorporaties komt nog onvoldoende van de grond en moet een impuls krijgen om aandacht voor **welzijn van bewoners** te verbeteren^[13].
- Investeer in de ondersteuning en **waardering van vrijwilligers**, bijvoorbeeld door het aanbieden van trainingen en het organiseren van jaarlijkse waarderingsmomenten. Het CDA benadrukt de toegevoegde waarde van ouderen die als vrijwilliger een bijdrage leveren aan stadsbrede opgaven, bijvoorbeeld door hun kennis te gebruiken in repaircafés of bestuurlijke ervaring in te zetten voor een vereniging.
- Evalueer en **schrap overbodige regels** die het organiseren van bewonersinitiatieven belemmeren, en stel duidelijke richtlijnen op voor wat wel en niet nodig is.
- Per wijk is er een **duidelijk aanspreekpunt** voor buurtinitiatieven. Bij dit aanspreekpunt kunnen initiatiefnemers terecht voor financiële en organisatorische ondersteuning bij lokale initiatieven die bijdragen aan de sociale cohesie in de wijk.
- Zorg voor laagdrempelige en **toegankelijke ontmoetingsplekken** in elke wijk, zoals buurthuizen, wijkcentra, kerken, moskeeën en thuisplusflats, waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten en activiteiten kunnen organiseren. Er hoeft niet altijd een Huis van de Wijk ingericht te worden als een maatschappelijke organisatie deze rol al vervult.
- We gaan actiever en nadrukkelijker aan de slag met het **VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap** en streven naar een volwaardige deelname aan de samenleving. Toegankelijkheid van gemeentelijke gebouwen en informatie is daarbij slechts de basis.

3.2 Verenigingen.

Zo oud als de menselijke beschaving is ook de menselijke neiging zich te verenigen. In een vereniging zoeken gelijkgestemden elkaar op en komen jong, oud, man, vrouw en mensen met verschillende culturele achtergronden elkaar tegen. Een échte vereniging is letterlijk inclusief en geeft kracht aan de samenleving. Bovendien zorgen mensen in verenigd verband voor elkaar en nemen ze verantwoordelijkheid voor dat wat ze gezamenlijk hebben. Het verenigingsleven is een essentiële ruggengraat van de samenleving en verdient daarom veel ruimte en ondersteuning van de overheid.

Vele Rotterdammers uit alle lagen van de samenleving zijn actief in het verenigingsleven. Het verenigingsleven vormt een belangrijk informeel netwerk voor Rotterdammers om op terug te vallen als het even iets minder gaat. Het is niet alleen leuk om lid te zijn van een vereniging, maar het bevordert ook de sociale samenhang. Verenigingen zijn het tweede thuis van Rotterdamse jongeren. Het is bij verenigingen net als bij ondernemingen: geef ruimte aan het gezamenlijke initiatief en de creativiteit en dan ontstaan er vanzelf mooie dingen. Sterke verenigingen houden zelf hun broek op door de kracht van haar vrijwilligers en leden. Maar bij sommige zaken is er ondersteuning nodig. Bijvoorbeeld als het gaat om het onderhouden en verduurzamen van verenigingsgebouwen en complexen. De gemeente moet oog hebben voor het belang van verenigingen en moet ruimte bieden waar het kan en een helpende hand bieden waar het moet.

Het CDA Rotterdam staat voor Rotterdamse verenigingen en heeft zich altijd hard gemaakt voor een bruisend verenigingsleven in de stad en de buitengebieden.

Voorstellen

- Het CDA onderschrijft de belangrijke **maatschappelijke en sociale waarde** van studie-, studenten- en sportverenigingen voor jongeren. We vinden het daarom van groot belang om deze organisaties actief te betrekken bij gemeentelijk beleid en het gesprek met ze te blijven voeren waar beleid hun leden of doelgroep raakt.
- We zien dat een organisatie als Sportsupport een grote toegevoegde waarde heeft voor de sportverenigingen in de stad. We richten naar dit voorbeeld Rotterdam Tuin Support op om **volkstuinen** te ondersteunen.
- De vitaliteit van verenigingen staat onder druk, zowel qua vrijwilligers als geld. We komen met een nieuw **actieplan om verenigingen toekomstbestendig** te maken.
- We bevorderen dat vanuit Social Return ondernemers **investeren in lokale verenigingen**.
- Sport is voor iedereen, zeker ook voor mensen met een fysieke handicap. De gemeente ondersteunt verenigingen om **inclusieve en toegankelijke sportverenigingen** te zijn en worden. Hier gaan we mee door.

3.3 Rotterdam is van iedereen.

Rotterdam is een superdiverse stad, met alle bijbehorende kansen. De diversiteit is een groot deel van onze stadsidentiteit. Een verscheidenheid aan mensen, ideeën, achtergronden en perspectieven geeft onze stad kleur. Maar helaas wordt er nog te vaak negatief gekeken naar deze verschillen die onze stad verrijken. Hierdoor ontstaat er een kloof tussen buurtgenoten. Deze kloof wordt door populisten met plezier uitgediept, terwijl als we het als stad en als samenleving goed willen hebben, we de verschillen zo veel mogelijk moeten overbruggen en met elkaar verbinden. Het CDA Rotterdam ziet diversiteit als een kracht en een kans, maar dan moeten we wel actiefbruggen bouwen.

Wanneer overeenkomsten op de voorgrond treden, vervangen deze de verschillen.

Rotterdammers voelen dat hun wijk verandert, doordat de bewonerspopulatie anders wordt. Dat is ook zo, maar anders betekent niet altijd slechter. Onbekend maakt onbemind en ondanks dat de drempel soms hoog voelt, ligt de oplossing in onderlinge ontmoeting. We hebben respect voor elkaar. Laten elkaar vrij, maar overtreden niet elkaars grenzen. We zijn tolerant, maar blijven daarbij binnen de grenzen van onze rechtsstaat.

Wij geloven dat het versterken van de wijkidentiteit een goede bijdrage kan leveren aan het doorbreken van een wij/zij-denken. Het doorbreken van bubbels. Wanneer overeenkomsten op de voorgrond treden, vervangen deze namelijk de verschillen. Daarbij begint het met fatsoensnormen in omgang met elkaar, met geen enkele plek voor racisme en discriminatie. Toch ervaaarde in 2024 nog een op de vijf Rotterdammers racisme^[14]. We moeten doorpakken op de aanpak hiervan en de meldingsbereidheid en meldingsopvolging moet omhoog zodat er kan worden gehandhaafd.

Diversiteit en inclusiviteit gaat verder dan geslacht, opleidingsniveau, afkomst, geloof of seksuele geaardheid. Toch is het soms belangrijk om voor sommige aspecten van ons mens-zijn extra op te komen. In Rotterdam is de laatste jaren de acceptatie van LHBTIQ+ afgenomen^[15], zijn er meer vrouwen slachtoffer van seksueel grensoverschrijdend gedrag^[16] en neemt het aantal meldingen van antisemitisme toe. De vrijheid van meningsuiting kan nooit een excuus zijn de ander te diskwalificeren, te kwetsen en weg te zetten.

Voorstellen

- We gaan door met de **stadsgesprekken** en zetten deze op creatievere manieren in op locaties waar verschillende ‘groepen’ samenkomen. Bijvoorbeeld in het nachtleven, in een park of bij supermarkten. In de stadsgesprekken is aandacht voor alle vormen van diversiteit.
- We zijn door de jaren heen gestopt elkaar aan te spreken op ongepast gedrag. We starten een programma en campagne over **morele moed** waarbij mensen binnen eenzelfde groep worden aangespoord elkaar aan te spreken. We denken hierbij aan supporters die zelf kwetsende spreekwoorden een halt toeroepen.

- Besturen van verenigingen wordt ondersteund in het aanpakken van **ongepast gedrag, racisme en discriminatie** binnen hun gelederen. Zij worden bijvoorbeeld ondersteund in het stellen van normen en communicatie hierover.
- In het emancipatiebeleid blijft nadrukkelijk **aandacht voor LHBTIQ+**. Het CDA wil voor iedereen een veilige plek in onze samenleving.
- We starten met een programma speciaal gericht op **gelijkwaardigheid**. We kunnen onze ogen niet sluiten voor het schrikbarend aantal vrouwenmoorden, femicide, in Nederland. Meer preventie en educatie over gendergelijkheid is hierdoor geen keuze maar een noodzaak.
- We zetten in op **cultuur-overbruggende evenementen**, waarbij de focus ligt op uitwisseling van cultuur, waarden en gebruiken. Voor de organisatie bouwen we voort op bestaande culturele en religieuze organisaties.
- We pleiten voor gelijkwaardige verdeling van statushouders over gemeenten en behoud van de **Spreidingswet**. Opvang in onze stad dient fatsoenlijk geregeld te zijn en dat is de huidige opvang op de MS Silja niet. Ook de kosten voor deze vorm van opvang zijn niet te verantwoorden. We zijn extra kritisch op de huisvesting van kinderen in het kader van hun ontwikkeling en het recht om gezond en veilig op te groeien^[77].
- Om **integratie van nieuwkomers** zo snel mogelijk te laten starten houden we ons aan de doelen van het huisvesten van statushouders in Rotterdamse wijken. We hebben oog voor spreiding over de stad.

We spreken ons fel uit tegen **zondebokpolitiek** waarin vluchtelingen en statushouders de schuld van allerlei uiteenlopende problemen in de schoenen geschoven krijgen. Dergelijke statements zijn onwaar, stigmatiserend en uiteindelijk maatschappij-ontwrichtend.

3.4 Maatschappelijke weerbaarheid.

Voor CDA Rotterdam staat het versterken van deze maatschappelijke weerbaarheid centraal. We zetten in op samenwerking, voorbereiding en zorg voor elkaar – zodat onze stad, in alle omstandigheden, rechtop blijft staan. Hand in hand en schouder aan schouder.

Maatschappelijke weerbaarheid is de basis van een stabiele en rechtvaardige samenleving. In een tijd van geopolitieke spanningen, klimaatverandering en digitale dreigingen is het essentieel dat we ons niet alleen fysiek, maar ook sociaal goed voorbereiden. Sociale cohesie, het samenhangend en betrokken zijn van inwoners, is daarbij een belangrijke bouwsteen voor een veerkrachtige stad.

Weerbaarheid van de stad gaat over weerbaarheid van haar inwoners.

Rotterdam neemt hierin het voortouw met een directeur Hybride Dreigingen en Weerbaarheid en de Resilient Rotterdam Strategie, gericht op het versterken van de lokale weerbaarheid. Samen met de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond, organisaties en inwoners werkt de stad aan een veilige, verbonden en veerkrachtige samenleving. Voor de ongeveer 20% van de inwoners die niet zelfredzaam zijn, is extra bescherming en ondersteuning noodzakelijk.

Voorstellen

- De gemeente stelt een **weerbaarheidsplan** op met concrete maatregelen voor crisisbeheersing en lokale weerbaarheid.
- We richten **noodsteunpunten** (1 per 5000 inwoners) in waar inwoners bij rampen terechtkunnen voor informatie, warmte, water, opladen van telefoons etc.
- **Wijkgerichte vrijwillige hulpverleningsorganisaties** worden in de stad opgestart, vrijwilligers met een bekend gezicht voor inwoners van de wijk krijgen training om onderdeel te worden van deze organisaties.
- Dialoogsessies over maatschappelijke weerbaarheid en democratie stimuleren bewoners om **desinformatie** te herkennen en bespreekbaar te maken.
- Inwoners met een smalle beurs krijgen hulp bij de aanschaf van een 72-uurs **noodpakket**, als onderdeel van het integraal armoedeplan.
- Samen met de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond wordt een **publiekscampagne** ontwikkeld met lokale risico's en handelingsperspectieven.
- Gemeentelijke dienstverlening blijft ook tijdens crises zoveel mogelijk beschikbaar, met **analoge alternatieven** waar nodig.

3.5 Stadsbeschermers.

Het CDA Rotterdam staat pal voor degenen die zich inzetten of hebben ingezet voor onze vrijheid, veiligheid en hulpverlening – of dat nu als militair in dienst van ons land is, of als stadsbeschermers zoals politieagent, brandweerman/-vrouw of ambulancepersoneel. Respect en erkenning voor hun inzet moet niet alleen blijken uit woorden, maar ook uit concrete daden.

Rotterdam heeft al stappen gezet met de jaarlijkse Rotterdamse Veteranendag, een Witte Anjer-perkje en het hijsen van de veteranenvlag. Dat is waardevol – maar het mag ambitieuzer én breder.

Voor hen die een stap vooruit zetten.

We gaan voor een dankbare stad. Een stad die haar vrijheid en veiligheid serieus neemt, zorgt goed voor wie zich daar – in uniform – voor inzet. Het CDA kiest voor een Rotterdam waarin veteranen en stadsbeschermers zich gezien, gesteund en gewaardeerd weten. Niet eenmalig, maar voortdurend. In woord én in daad.

Voorstellen

Veteranen

- Wij zetten in op het verder uitbreiden van de **Witte Anjer-symboliek** in de stad, met meer perken, een herdenkingsbankje, en een vaste plek voor reflectie en gesprek over vrijheid en veiligheid.
- We introduceren een jaarlijkse **coin-uitreiking** of andere zichtbare blijk van waardering aan Rotterdamse veteranen.
- We stimuleren de oprichting van een vaste, laagdrempelige **ontmoetingsplek voor veteranen**, waar zij elkaar en hun thuisfront kunnen treffen, steun kunnen vinden en zich betrokken kunnen voelen bij de stad.
- We maken werk van actieve betrokkenheid van veteranen bij **lokale herdenkingen**, educatieprojecten zoals 'Veteraan in de Klas' en maatschappelijke initiatieven.
- We willen gemeentelijk beleid structureel verankeren – bijvoorbeeld in een verordening – zodat erkenning en ondersteuning gewaarborgd blijven, ook bij bestuurswisselingen.
- Bij alle gemeentelijke zorg- en ondersteuningsmomenten (zoals Wmo en keukentafelgesprekken) wordt voortaan actief gevraagd of iemand veteraan is, zodat passende hulp beschikbaar komt.

Stadsbeschermers

- Het CDA Rotterdam wil dat onze **stadsbeschermers** – politie, brandweer, ambulancepersoneel en andere geüniformeerden – zichtbaar erkenning krijgen voor hun inzet.
- We pleiten voor een jaarlijkse **Stadsbeschermersdag**, eventueel in combinatie met de Rotterdamse Veteranendag, als moment van ontmoeting en waardering.
- Ook stadsbeschermers krijgen toegang tot de **ontmoetingsplek**, als centrale locatie voor rust, gesprek en solidariteit.
- We zetten in op het zichtbaar maken van waardering, zoals een **waarderingscoin**, een bankje of gedenkplek, en structurele betrokkenheid bij herdenkingen en educatie.
- Daarnaast zorgen we voor voldoende aandacht voor **mentale gezondheid**, maatschappelijke re-integratie en zingeving, met behulp van sociale wetgeving vanuit het Rijk en in samenwerking met werkgevers en welzijnsorganisaties.

4

Een fijne en gezonde omgeving.

4 Een fijne en gezonde omgeving.

Als Rotterdammer woon je in de stad, maar een groot deel leef je in je wijk. De wijk is daarmee onderdeel van je basis. We werken aan een stad waar iedereen zich welkom voelt en zich veilig kan bewegen. In onze stad is de ruimte schaars. Aan de ene kant betekent dat keuzes maken, maar aan de andere kant stimuleert dat ook om creatief te zijn. Eigenlijk zijn de vierkante meters van Rotterdam te kostbaar om ze maar voor één doel te gebruiken en er zijn voldoende mogelijkheden voor dubbel of zelfs driedubbel gebruik van de vierkante meters. Denk hierbij aan het vol leggen van Rotterdamse daken met zonnepanelen of groen, of aan de combinatie van een publieke parkeergarage en een winkel. Of bijvoorbeeld het Albeda aan de Rosestraat die drie dagen in de week hun gebouw ter beschikking stelt aan maatschappelijke organisaties.

Daarnaast moeten er keuzes gemaakt worden: Hoe willen we de gebouwde omgeving indelen? En wat heeft daarbij prioriteit? De auto voor de deur is bijvoorbeeld prettig, maar geparkeerde auto's nemen veel ruimte in van onze spaarzame buitenruimte. Ruimte die gebruikt zou kunnen worden om elkaar te ontmoeten. En willen we honderden miljoenen besteden aan één project in het centrum, terwijl voorzieningen in de woonwijken afnemen.

4.1 Buitenruimte en voorzieningen in de wijk.

Het CDA Rotterdam gelooft dat de indeling van de buitenruimte kan bijdragen aan de fysieke en mentale gezondheid. Groen in de omgeving zorgt dat je vaker naar buiten gaat, een wandeling maakt of gaat sporten, maar natuur in je omgeving is ook goed voor je mentale gezondheid. Groen stimuleert de ontwikkeling van jonge kinderen, zo worden ze creatiever van een speelbos dan van een gestileerd klimrek. Bovendien helpt groen bij het verkoelen van de stad op warme dagen. Het is een gemiste kans om bij inrichting van de buitenruimte geen rekening te houden met deze mogelijke (gezondheids)voordelen.

Sport en bewegen zijn van onschatbare waarde voor een gezonde samenleving, daarom moet de mogelijkheid om te sporten en te bewegen een integraal onderdeel zijn van onze buitenruimte. We zien het daarnaast niet alleen als een manier om fit te blijven, maar als een plek waar mensen elkaar ontmoeten, samenwerken en zich inzetten voor hun omgeving. Deelname aan sportverenigingen ligt in Rotterdam een stuk onder het landelijk gemiddelde.^[18] Dat is zonde, want sporten in groepsverband zorgt ervoor dat je vaker gaat en meer plezier haalt uit het actief bezig zijn.

Voorstellen

- **Huizen van de Wijk** moeten laagdrempeliger worden. Ook Rotterdammers zonder directe welzijnsvraag worden uitgenodigd om deel te nemen en hun burens te ontmoeten. Startende informele netwerken of sociaal ondernemers gericht op samenleven kunnen tijdelijk een plek in de Huizen van de Wijk krijgen. Daarnaast denken we actief mee hoe we deze partijen een structurele plek in de wijk kunnen bieden. Verder vinden we het belangrijk dat Huizen van de Wijk ook in de avonden en weekenden open kunnen zijn voor buurtbewoners.
- Voor elke wijk hanteren we **normen voor cruciale wijkvoorzieningen**. Er wordt in een wijk geen groot nieuwbouwproject gestart zonder de garantie dat er bijvoorbeeld een huisarts en apotheek bij komt. Je kan geen 500 woningen aan een wijk toevoegen zonder na te denken over aanvullend openbaar vervoer. Ook verblijfsruimte zoals speeltuinen en een buurthuiskamer moet in de plannen opgenomen worden.
- De gemeente Rotterdam moet de aandacht goed verdelen over de wijken. Met de focus op de 'slechtste' wijken dreigen zogenoemde **'kantelwijken'** ongemerkt te verslechteren door sterke beleidsfocus op kwetsbare wijken.^[9]
- De vergroening in de wijken moet worden doorgezet, prioritering doen we aan de hand van **hittemetingen**. Daarnaast zetten we zo veel mogelijk in op **koppelkansen**, van stoepen die open liggen vanwege onderhoud hoeven echt niet altijd alle tegels terug. Parkeerplekken kunnen direct worden voorzien van tegels waar gras doorheen kan groeien.
- **Rondzwervend afval** is een van de grootste ergernissen van Rotterdammers. Respectloos omgaan met je omgeving is voor het CDA Rotterdam onacceptabel. We hebben waardering voor Rotterdammers die zelf of met elkaar wel zorg dragen voor hun buurt. Bewonersinitiatieven om zelf de buurt schoon te houden verdienen ons respect en steun.
- We breiden het aantal **statiegeldwinkels** met automaten die in één keer een hele lading blikjes en flesjes innemen, uit.
- De gemeente Rotterdam betreft jongeren in het schoon, veilig en heel houden van hun eigen wijk door **maatschappelijke wijkstages** aan te bieden. Door een koppeling met de maatschappelijke dienstdtijd te maken ontvangen jongeren ook training, begeleiding en coaching. Daarnaast krijgen jongeren ook een certificaat: handig voor je CV.
- Wijk- en dorpsraden krijgen een **eigen budget en uren** bij Stadsbeheer om ergernissen in de buitenruimte aan te laten pakken. Schoon, heel en veilig is de basis en daar kan niet mee worden gewacht tot een volgende ronde prioritering.

- Er wordt flink geïnvesteerd in voldoende **waterberging** zodat iedereen droge voeten en droge kelders houdt bij veel regenval in korte tijd.
- We investeren in **sport- en beweegvoorzieningen**. We streven naar kwalitatief hoogwaardige, duurzame, goed toegankelijke en voldoende sportvoorzieningen.
- We faciliteren bewegen door steeds **meer wandel- en hardlooprondjes** in wijken toegankelijk en aantrekkelijk te maken. Het rondje bruggen (Erasmusbrug, Koninginnebrug en Willemsbrug) is daar een mooi voorbeeld van. Hier voegen we waterpunten en verblijfsruimte toe.
- Waar mogelijk moet de **geluidsoverlast bij woningen** door industrie bij het afgeven van vergunningen zoveel mogelijk worden beperkt.
- Windturbines, zowel nieuwe als de vervanging van bestaande **windturbines** dienen te voldoen aan de geluidsnormen conform het Ontwerpbesluit Windturbines Leefomgeving.

4.2 Gezondheid en welzijn.

Je gezondheid is het belangrijkste wat je hebt. Door wetenschappelijke ontwikkelingen in de gezondheidszorg leven we steeds langer en worden ziektes eerder gevonden en gelukkig ook bestreden. Maar we leven ook steeds ongezonder, bijvoorbeeld door ongezond eten, weinig bewegen en veel stress.^[20] Voorkomen is beter dan genezen en het CDA Rotterdam wil echt werk maken van preventie op zowel het terrein van gezondheid als welzijn.

Daarvoor is het noodzakelijk dat de samenwerking tussen zorg en welzijn verbetert. We moeten de keuze maken om integrale samenwerking tussen zorgorganisaties, welzijnswerk en de gemeente te intensiveren, met de mens centraal.

Hoe voel je je als burger in de stad? Voel je je gezien, gehoord en betrokken? Heb je mensen om je heen bij wie je terecht kunt? Dat is de kern van welzijn.

In een stad als Rotterdam, met al haar dynamiek en diversiteit, is het belangrijk dat we blijven bouwen aan verbondenheid. Niet alleen tussen overheid en burger, maar vooral tussen Rotterdammers onderling. In Rotterdam is er altijd iemand die je ziet.

Voor het CDA betekent welzijn samenleven met oog voor elkaar. We willen een stad waar mensen niet vereenzamen, maar gezien worden. Waar jongeren steun vinden als ze vastlopen, en ouderen niet vergeten worden, maar juist hun steentje bij kunnen dragen.

Het welzijnswerk moet voortbouwen op het bestaande netwerk in de wijk. Welzijnsorganisaties moeten faciliterend en stimulerend zijn, waarbij het doel is om de wijken in hun eigen kracht te zetten. Uiteindelijk zouden welzijnsorganisaties niet bang moeten zijn om overbodig te worden in de wijk. De doelgroepen die niet binnen de wijkinitiatieven worden bediend vinden hun weg naar de welzijnsaanbieder die zichtbaar en toegankelijk opereert. Deze samenwerking gaat in goede afstemming met elkaar. Zo bouwen we verder aan zorgzame gemeenschappen.

Voorstellen

- We scherpen de **integrale gemeentelijke preventiestrategie** 'Gezonder010' aan. De huidige ambities zijn te vrijblijvend. Er moet werk gemaakt worden van concrete doelstellingen en daarbij passend budget. Binnen deze preventiestrategie wordt aandacht besteed aan gezond wonen, gezonde leefomgeving, gezond eten, sporten en bewegen.
- Dat roken slecht voor je is weet iedereen, toch wordt meeroken op veel plekken nog gedoogd. We kiezen hier voor gezondheid en preventie en maken de **terrassen rookvrij**. Ook breiden we het rookvrijbeleid uit in en rond meer (semi-)publieke plekken. Rookvrij wordt de norm binnen Rotterdam.
- We gaan **gehoorbeschadiging** tegen in, en **geluidsoverlast** bij, onze horeca en bij evenementen en volgen daarbij het advies van de Gezondheidsraad.^[21] Ook komen er strakkere geluidsnormen voor buiten de horecaonderneming om overlast voor de buurt te beperken, hierbij sluiten we aan bij de bestaande normen uit de Omgevingswet. In geval van een te grote overlast voor omwonenden, moet worden overwogen om 's nachts om geen gebruik van het terras toe te staan.
- We zetten actief in op het **tegengaan van drugsgebruik** en wijzen gebruikers, naast de impact op veiligheid, ook op de onvoorspelbare gevaren voor de gezondheid. Er komen meer controles in het uitgaansleven en voor evenementen. Daarnaast voeren we een stadsbreed uitgaansverbod voor horeca en evenementen in voor drugsgebruikers.
- We hebben in Nederland een snelweg aangelegd naar 'cure' (genezen) en 'care' (verzorgen), maar we zijn de afslag naar preventie vergeten. We versterken de **wijkpreventie** verder.
- We willen een **hogere vaccinatiegraad** onder kinderen en jongeren door in te zetten op een effectieve, wijkgerichte aanpak.
- Het aantal Rotterdammers met **overgewicht** moet in 2030 onder de 50% zitten. We breiden '**Gezond Gewicht**' uit naar meerdere wijken in de stad.

- Lokaal voedselbeleid kan een belangrijke bijdrage leveren aan een aantal grote uitdagingen waar onze stad voor staat. Klimaatadaptatie, bestrijding van armoede, eenzaamheid en overgewicht. We ondersteunen initiatieven zoals de Rotterdamse Voedselraad om **integraal voedselbeleid** vorm te geven.
- We investeren in **lokale natuur- en duurzaamheidseducatie** die toegankelijk is voor alle buurtbewoners.
- Het CDA Rotterdam zet zich al jaren in tegen het **groeierende ongezonde aanbod** in de stad. We stellen een norm op over het aantal fastfoodrestaurants en weren fastfood in de buurt van scholen.
- We stellen een maximum in op het aantal **alcohol- en tabaksverkooppunten** per wijk.
- Vragen die bij de huisarts komen zijn niet altijd gezondheidsvragen, maar welzijnsvragen bijvoorbeeld over stress of eenzaamheid. Hiervoor breiden we **Welzijn op recept** uit.
- In het welzijnswerk nemen we ook **preventie als uitgangspunt**. Dit vraagt een andere manier van kijken naar welzijnswerk op terreinen als opvoedondersteuning, schuldenpreventie en gezondheidsbevordering. In de wijkgerichte ondersteuning zorgen we voor preventieve bewegingsprogramma's zoals valpreventie.
- We moedigen dialogen aan over **zingeving en levensvragen**. In wijken is ruimte voor geestelijke verzorging, in samenwerking met religieuze en levensbeschouwelijke organisaties.
- Aanpak van **eenzaamheid** moet niet enkel gericht zijn op ouderen, ook jongeren en (jong)volwassenen die aan een nieuwe levensfase beginnen (starten met studeren of werken, of start van een gezin) kunnen eenzaamheid ervaren. Eenzaamheidsprogramma's worden daarom opgestart in samenwerking met scholen, zorginstellingen en welzijnsorganisaties.
- Er is gelukkig steeds meer aandacht voor het **mentale welzijn**. Vooral onder jongeren zijn er zorgen over toename in mentale problemen en vaak is onduidelijk waar hulp gezocht kan worden. We intensiveren de hulp aan jongeren door aandacht te schenken aan erkenning en bewustwording over mentale gezondheid. Ook worden er door de stad open spreekuren gehouden.

4.3 Vervoer en mobiliteit.

De mogelijkheid om je te verplaatsen in onze stad is noodzakelijk om te werken, naar school te gaan en vrienden en familie te bezoeken. Comfortabel lopen of fietsen, autorijden met een goede doorstroming en betrouwbaar openbaar vervoer maken het mogelijk om deel te nemen aan de samenleving. Vanwege de schaarse ruimte in onze stad is het noodzakelijk om keuzes te maken hoeveel ruimte kan worden gebruikt voor vervoer, én voor welk soort vervoer. Het CDA durft zich actief de vraag te stellen hoeveel ruimte wij willen dat de auto bijvoorbeeld inneemt in onze stad en woonwijken? Deze keuzes vragen een doordacht vervoers- en mobiliteitsbeleid.

Voor het CDA is een bereikbare stad de basis, maar met welk vervoermiddel bezoekers tot in het centrum komen kunnen we wel beïnvloeden. De grote verkeersaders die midden door de stad liggen zorgen voor slechte luchtkwaliteit in de aangrenzende wijken, onveilige situaties en voor files waardoor buurtbewoners ook niet snel de stad uit kunnen. We weren dit autoverkeer dóór de stad waardoor voor bestemmingsverkeer de doorstroom beter wordt.

Rotterdam kent een goed fietsnetwerk en fietsen moet dan ook aantrekkelijk blijven. In toenemende mate worden fietspaden tijdelijk en regelmatig langdurig afgesloten vanwege bouwwerkzaamheden in de omgeving of evenementen. De gemeente moet kritischer kijken naar het afsluiten van deze fietspaden.

De metro verbindt oost, west, noord en zuid met elkaar, maar toch zijn er binnen onze gemeentegrenzen plekken waar je niet altijd makkelijk en snel met het openbaar vervoer kan komen. We hebben aandacht voor een dekkend netwerk, ook in het weekend en de avonden. Door te bezuinigen op bepaalde tijdstippen zorg je ervoor dat het openbaar vervoer als onbetrouwbaar wordt ervaren. Hiermee organiseer je je eigen afname van reizigers. Het openbaar vervoer is niet bedoeld om rendabel te zijn, maar een publieke voorziening die bijdraagt aan sociale gelijkheid. Het is logisch dat aan het einde van de bus- en tramlijnen niet meer zo veel reizigers gebruikmaken van de haltes. Dat is geen reden om deze te laten vervallen.

Voorstellen

- In het binnenstedelijk gebied wordt **30km/u** de norm. We moeten geld vrijmaken om straten anders in te richten zodat er geen onveilige situaties ontstaan. Scooters kunnen hiermee van de fietspaden af wat direct de veiligheid ten goede komt.
- We investeren in het fietsnetwerk in Rotterdam met onder andere **fiets-groene golven**. De fietser krijgt op meer kruispunten voorrang zodat je hiermee sneller van A naar B komt.
- Er moet kritischer worden gekeken naar tijdelijke afsluitingen van fietspaden vanwege bouwwerkzaamheden en/of evenementen. Als een fietspad wordt afgesloten, wordt er voor fietsers een duidelijke alternatieve route aangegeven. Fietsers hebben hierbij voorrang boven autoverkeer.

- Er worden **meer deelvervoerhubs** gemaakt, waardoor deelscooters en fietsen niet meer rondzwerven of doorgangen blokkeren.
- De **P+R infrastructuur** wordt uitgebreid en verbeterd. Ongure P+R parkeerplekken zorgen nu nog voor onnodig binnenstedelijk verkeer. Het moet voor bezoekers van Rotterdam (financieel) aantrekkelijk zijn om de auto aan de rand van de stad te laten staan. Er worden meer laadmogelijkheden bij de P+R plekken gerealiseerd.
- Een **autoluw centrum** is aantrekkelijk voor bewoners en bezoekers, stap voor stap verbeteren we zo de verblijfskwaliteit in het centrum. Hierbij horen veilige, voldoende en kwalitatieve fietsparkeerplekken.
- De gemeente draagt eraan bij dat er **genoeg laadpalen** in woonwijken komen. Daarnaast mogen bewoners speciale gootjes plaatsen om hun auto te laden vanuit hun eigen huis, zo kunnen bewoners bijvoorbeeld met eigen energie vanuit zonnepanelen hun auto's opladen.
- Er zijn tegenwoordig diverse manieren om **geparkeerde auto's in woonwijken** aan het zicht te onttrekken, bijvoorbeeld door inpandige parkeerplekken waar de tuinen bovenop komen. Bij nieuwbouwprojecten wordt dit de norm. Wel blijven er altijd binnen redelijke afstand een aantal parkeerplekken beschikbaar voor bezoek.
- In straten waar het aantal **invalideparkeerplekken** onbeheersbaar is geworden, wordt van de mogelijkheid gebruikgemaakt om deze opnieuw te beoordelen.
- Er komen mogelijkheden voor verenigingen en levensbeschouwelijke organisaties om leden en vrijwilligers **gratis te laten parkeren**. Deelname en een bijdrage leveren aan de samenleving kunnen niet afhankelijk zijn van je portemonnee. Ook voor mantelzorgers komt er een regeling zodat zij geen hoge parkeerkosten hebben.
- De gemeente zet hard in op handhaving van **illegale fatbikes** die voor levensgevaarlijke situaties zorgen. Ook andere voertuigen zoals snelle elektrische stepjes die niet veilig zijn worden van de weg gehaald.
- **Auto's die dubbel geparkeerd** staan gaan direct op de bon. Voor blokkeren van openbaar vervoer geldt dat deze per vertragsminuut omhoog gaat. Trams en bussen worden, waar dit nu nog niet het geval is, uitgerust met een dashcam die in directe verbinding staat met handhaving.
- In andere grote steden is vervoer over water veel gebruikelijker dan in Rotterdam. Dit is zonde, want de Maas is een perfecte verbinding tussen het oosten, het centrum en westen van onze gemeente. **Een goede waterverbinding** is van grote meerwaarde voor bijvoorbeeld Pernis en Heijplaat.

- Er komt **geen groei van het vliegveld**. Het vliegveld heeft de bewijslast om te laten zien wat krimp- nul- en groeiscenario's tegen elkaar afwegend betekenen. Zo lang het vliegveld zelf niet die verantwoordelijkheid neemt, nemen wij alternatieve inrichtingsplannen die hier wel rekening mee houden als uitgangspunt.
- Internationaal treinreizen is niet alleen duurzaam maar vaak ook sneller en comfortabeler reizen dan met het vliegtuig. We zetten in op meer **directe internationale treinverbindingen**.
- We leggen een **metrohalte** aan bij de toekomstige locatie van het **Oogziekenhuis Rotterdam** naast het Franciscus Gasthuis. Deze extra halte verbetert de bereikbaarheid, vermindert de verkeersdrukke en draagt bij aan een beter dekkend openbaar vervoersnetwerk.

4.4 Cultuur en evenementen.

Cultuur is zo divers als onze stad en haar inwoners. Kunst en cultuur verrijkt ons leven, brengt ons samen, geeft ons een bredere blik en beroert ons. De Rotterdamse cultuursector staat aan de vooravond van belangrijke keuzes. Het huidige Cultuurplan (2025-2028) beoogt een inclusievere en meer wijkgerichte benadering, maar roept tegelijkertijd zorgen op over financiële spreiding, toegankelijkheid en de toekomstbestendigheid van cultuurinstellingen.

We zien dat veel culturele instellingen te maken hebben met financiële onzekerheid door tekorten in de gemeentebegroting. Daarnaast groeit het aantal culturele organisaties elk jaar weer - voornamelijk in de wijken. Dit zorgt er enerzijds voor dat Rotterdammers makkelijker in aanraking kunnen komen met kunst en cultuur, maar anderzijds zorgt dit er ook voor dat er meer organisaties in aanmerking komen voor dezelfde subsidie. Dit is op de lange termijn niet houdbaar.

De Rotterdamse cultuur en identiteit zit niet alleen in het culturele leven, maar komt ook tot uiting in de gebouwen van de stad. Monumentale panden geven een inkijkje in de geschiedenis van onze stad. Een stuk historisch besef dat bijdraagt aan ons collectieve geheugen en onze identiteit als Rotterdammers. Als CDA Rotterdam vinden we het daarom van belang dat deze monumentale panden behouden blijven voor toekomstige generaties. Zo is er de afgelopen periode door inzet van het CDA extra ruimte gekomen om monumentale panden te verduurzamen. In de komende periode zetten wij deze lijn voort en steunen we initiatieven die bijdragen aan de bewustwording van de Rotterdamse identiteit zoals het realiseren van het Rotterdamse stadsmuseum.

Voorstellen

- De **bibliotheek van Rotterdam blijft gratis** toegankelijk voor alle inwoners. Niet alleen voor het lenen van boeken, maar voor cultuur en taalontwikkeling in de brede zin.
- Muziekonderwijs heeft positieve effecten op onder andere de sociale en empathische vaardigheden.^[22] Elke basisschoolleerling krijgt **muziekonderwijs in de klas**.
- We investeren in **lokale, toegankelijke cultuurprojecten** die buurtbewoners samenbrengen.
- In beleid en ruimtelijke ordening hebben we oog voor kunst en erfgoed die **verhalen vertellen over het verleden**, omdat dit mensen verbindt en hun identiteit versterkt. Hierbij worden langdurige verbindingen tussen instellingen, scholen, vrijwilligers en buurthuizen gestimuleerd.
- Er is meer **transparantie van het subsidietoekenning** proces nodig. Hiervoor nemen we de toewijzing van de cultuursubsidies onder de loep.
- We zetten in op **cultuur-overbruggende evenementen**, waarbij de focus ligt op uitwisseling van cultuur, waarden en gebruiken. Voor de organisatie bouwen we voort op bestaande culturele en religieuze organisaties.
- Cultuur wordt integraal betrokken bij andere beleidsdomeinen. **Cultuurbeoefening en cultuurbeleving** kan zo een positieve impact hebben op vraagstukken op het terrein van bijvoorbeeld zorg en welzijn.
- Er komt een duidelijke planning voor de realisatie voor het **Stadsmuseum van Rotterdam**. Een stadsmuseum herinnert ons aan onze identiteit als Rotterdammers en onze gezamenlijke geschiedenis. Het museum moet een plek zijn die inspireert en een herkenningspunt is voor Rotterdammers.
- We behouden de huidige ruimte voor evenementen. Er komt geen verdere uitbreiding, hiermee houden we een **goede balans in leefbaarheid in wijken en ruimte bieden voor evenementen**.
- Om verkeers- en parkeerdrukke tijdens evenementen te verkleinen bekijken we de mogelijkheden om kaartjes voor **P+R-voorzieningen** direct bij de ticketverkoop aan te bieden.

5

De Rotterdamse economie.

5 De Rotterdamse economie.

De Rotterdamse economie gaat over innovatieve start-ups en grote multinationals, over sociale werkplaatsen en logistieke wereldspelers, en over de winkelstraat en de haven. En allen zijn essentieel voor de economische kracht van onze regio. Geopolitieke spanningen en handelsconflicten zorgen naar verwachting komende jaren voor spannende tijden voor het vertrouwen in de economie en dat vraagt om een duidelijke koers. Het CDA kiest daarom niet voor directe groei in cijfers, maar voor toekomstbestendigheid.

5.1 Rotterdamse haven en industrie.

De Rotterdamse haven is de motor achter onze Rotterdamse economie en een groot deel van onze identiteit. We zijn trots op de haven, maar durven ook kritisch te kijken naar de impact op onze leefomgeving. Het CDA heeft een positieve grondhouding voor de instandhouding en uitbreiding van havenactiviteiten en streeft ernaar om van Rotterdam de meest duurzame en circulaire haven van Europa te maken met behoud van de werkgelegenheid en de verdiencapaciteit. Het uitgangspunt hierbij is de Europese Clean Industrial Deal, die Europese industrie helpt verduurzamen, minder afhankelijk maakt van grondstoffen en inzet op concurrentievermogen. Ook het Draghi-rapport^[23] dat oproept tot meer samenwerking ten behoeve van die concurrerende kracht, omarmen we.

Wel moeten er stevige keuzes gemaakt worden, zowel lokaal als landelijk, om de positie van de haven als wereldhaven te waarborgen. Een goede samenwerking tussen overheid en het bedrijfsleven is essentieel om problemen zoals verduurzaming, personeelstekorten en ruimtegebrek het hoofd te bieden.

De havenactiviteiten zijn in te delen in drie onderdelen:

1

*Containers en
massaoverslag.*

2

Het haven-industrieel complex: de overslag en opslag van o.a. olie, LNG, ammonia en waterstof, raffinage (21% van alle EU-raffinage capaciteit staat in Nederland) en de chemische industrie.

3

*Overige industriële
activiteiten.*

De industriële- en havenactiviteiten zijn niet over één kam te scheren en daardoor zijn in onze haven maatwerkafspraken noodzakelijk om de uitdagingen op lokaal, landelijk en Europees niveau het hoofd te bieden. De grootste veranderingen in de haven vinden plaats op het gebied van het haven-industrieel complex. De ambitie is om de werkgelegenheid en de verdiencapaciteit op peil te houden en tegelijk de haven te verduurzamen. De energietransitie loopt hier echter vast op te hoge elektriciteitsprijzen in vergelijking met andere landen en door het gebrek aan duurzame en betaalbare alternatieve brandstoffen^[24].

We moeten de energietransitie op een verstandige manier doorzetten. Het verbieden van het gebruik van fossiele brandstoffen voordat er voldoende betaalbare alternatieve grondstoffen of elektriciteit beschikbaar is resulteert in het weggagen van bedrijven naar andere landen. We moeten een verstandig pad blijven volgen waarin we in samenspraak met bedrijven en de haven kiezen voor duurzame realistische stappen. Daarnaast moeten we het vestigingsklimaat in de haven zo inrichten dat we ook ambitieuze bedrijven aantrekken. Onze focus moet komende jaren gericht zijn op het binnenhalen van koplopers.

Voorstellen

- Naast de huidige projecten zoals waterstofproductie, windenergie en CO₂-opslag (Porthos-project) moet er sterk worden ingezet om processen om CO₂ om te zetten in groen methaangas. Zowel de ontwikkeling van een elektrolyse proces (in ontwikkeling door TNO) en door biotechnologisch proces (in ontwikkeling door Universiteit Wageningen) moeten voluit gesteund worden om te proberen dit door te ontwikkelen via een **proeffabriek tot de grootschalige productie als alternatieve groene brandstof**.
- De haven is van **groot belang voor Rotterdam**. De gemeente moet dit belang samen met het bedrijfsleven en kennisinstellingen nadrukkelijker uitdragen bij het Rijk en op Europees niveau om ervoor te zorgen dat in de beleidsvorming rekening wordt gehouden met de specifieke uitdagingen en behoeften van de Rotterdamse haven.
- Daar waar **netcongestie de verduurzaming belemmert**, moet er gekeken worden of de inzet van containers met gas gestookte opwek van elektriciteit een tijdelijk alternatief kan zijn tot de netcongestie verholpen is zodat bedrijven ondertussen al kunnen verduurzamen.
- Wij zetten in op de verdere totstandkoming en bloei van de **Rotterdamse Maritieme Campus**, de broedplek voor nieuw talent en al bestaande kennis en ervaring.

- Om innovatie in de haven te blijven stimuleren wordt er ruimte gemaakt voor **start-ups en scale-ups** in de maritieme industrie.

Voor de overige industriële activiteiten (onderdeel 3) is te weinig ruimte beschikbaar. Er moet beter gekeken worden welke activiteiten waar plaatsvinden door **clustering** van gelijksoortige activiteiten.

- **Digitale weerbaarheid** van de haven moet op topniveau geregeld zijn. We kunnen ons geen kwetsbaarheden veroorloven.
- Criminaliteit en **ondermijning** in de haven kun je als Rotterdam niet alleen aanpakken, verschuiving naar andere of kleinere havens is geen oplossing. De samenwerking met o.a. de havens in Antwerpen, Vlissingen en Terneuzen gaan we intensiveren.
- De haven is meer dan alleen industrie, het is ook een woonomgeving voor bijzondere dieren. We stimuleren **vergroening en natuurontwikkeling** in de haven door samen met bedrijven en onderwijsinstellingen groene innovaties te ontwikkelen.
- Er liggen vierkante kilometers onbenutte daken in de haven. We zetten daarom in op een **dakenplan voor de haven** voor groene daken, zonnepanelen en dakwateropvang.
- Bij de bouw van een derde Maasvlakte hoort ook investering in huisvesting. Dat doen we door te investeren in de bestaande **havendorpen**.
- Een derde Maasvlakte betekent ook meer logistieke bewegingen, daarom stellen we samen met bedrijven in de haven en wijk- en dorpsraden een **brede bereikbaarheidsvisie** op voor het havengebied.
- De bereikbaarheid met openbaar of anderszins georganiseerd vervoer voor de RDM campus en werknemers in de havenbedrijven moet verbeterd worden, vooral voor werknemers in ploegendienst.
- **Havenerfgoed** moet worden gekoesterd en bij herbestemming dient aandacht te zijn voor de historische waarde.

5.2 Lokaal ondernemerschap.

Bij lokaal ondernemerschap denk je misschien snel aan de bakker of fietsenmaker om de hoek, maar in Rotterdam kan lokaal ondernemerschap uitgroeien tot een bedrijf met internationale impact. Desondanks maakt het bedrijf gebruik van Rotterdamse arbeidskrachten en huisvest het op ons gemeentelijk grondgebied, en is het daardoor onderdeel van onze lokale economie.

Het CDA Rotterdam maakt duidelijke keuzes ten aanzien van bedrijvigheid en ondernemerschap. Wij zien namelijk een verantwoordelijkheid van ondernemers, zij zijn per definitie rentmeesters. Zij hebben een verantwoordelijkheid voor de leefomgeving en voor hun werknemers. Daarom kiezen we als CDA duidelijk richting als het gaat om ondernemerschap. We kiezen voor een economische motor die functioneert binnen de grenzen van onze aarde én onze mensen. Dat betekent dat we aandacht hebben voor duurzame keuzes, zowel voor milieu en klimaat als voor de gezondheid en welzijn van onze werknemers. Rotterdam is een geliefde stad vanwege infrastructuur en aanbod van goed en technisch geschoolde Rotterdammers. De gemeente zit dus in de positie om eisen te stellen aan bedrijven die zich in Rotterdam willen vestigen. We moeten dit vestigingsklimaat koesteren en bewaken zodat we ook deze bewuste keuzes kunnen blijven maken.

Een prachtig voorbeeld van toekomstbestendige economie zijn familiebedrijven. Deze bedrijven zijn uniek in hun manier van bedrijfsvoering, zij zijn namelijk per definitie gericht op het doorgeven aan de volgende generatie. Duurzaamheid is daardoor geen keuze, maar een logische stap voor de toekomst. Daarnaast zijn familiebedrijven lokaal geworteld, zij zijn stabiele werkgevers en investeren in hun omgeving, bijvoorbeeld in de lokale voetbalvereniging. Het CDA koestert dergelijk ondernemerschap.

Er zit een enorme meerwaarde in verspreiding van bedrijvigheid over de stad. Ondernemers zijn onderdeel van het cement van een wijk, denk bijvoorbeeld aan de lokale winkelier die precies weet wat er allemaal in de straat gebeurt en het lokale bedrijf dat bijdraagt aan de buurtkrant. We moeten ervoor waken dat populaire plekken niet alleen maar voor toeristen worden ingericht, maar dat ondernemers met lokale binding de ruimte krijgen te ondernemen.

Voorstellen

- We ondersteunen coöperatieve en MKB-initiatieven die zich richten op **recycling, hergebruik en sociale duurzaamheid**, waarbij we de nadruk leggen op vakmanschap en lokale productie. Bij inkoop van bedrijfskleding kiest de gemeente Rotterdam voor kleding van hergebruikte vezels.
- In navolging van circulair centrum de HER worden bij de milieuparken in de stad **circulaire centra** ingericht waar ondernemers nieuwe producten kunnen maken van materialen die Rotterdammers inleveren.

- We stimuleren de opzet van **repaircafès** in de hele stad.
- In samenwerking met wijkraden wordt er voor wijken een lokale economische visie ontwikkeld. Welk soort bedrijvigheid, winkels en horeca spreekt bewoners van de wijk aan? Met de ondernemers uit de wijken wordt een **wijkgerichte ondernemersvisie** opgesteld over de toekomst van ondernemen in de wijk. Hierbij weegt de wijkidentiteit zwaar mee.
- We helpen lokale bedrijven bij het inzetten van **'steward-ownership'**. Een ondernemingsvorm waarbij de missie en waarden van het bedrijf vastgelegd zijn en los staan van aandeelhouders en geldstromen. Hiermee wordt voorkomen dat de missie van het bedrijf ondergeschikt wordt aan winsten of rendement.
- De gemeente koopt vanuit het fonds Vitale Kernen panden op om deze vervolgens te verhuren aan ondernemers die een bijdrage leveren aan onze stad. Geleerde lessen uit de eerste projecten worden nadrukkelijk meegenomen in dit vervolg, zodat panden ook daadwerkelijk herbestemd worden. Hiermee draagt de gemeente actief bij aan het **aanpakken van leegstand**, het voorkomen van ondermijning en het verbeteren van het winkelaanbod in Rotterdamse winkelstraten.
- We hebben een actief beleid om te zorgen dat **échte winkels** zich blijven vestigen in de hotspots in onze stad zoals het centrum. Met alleen maar stroopwafels, hamburgerzaken en snoepwinkels neemt de kwaliteit van winkelgebieden af en dat moeten we voorkomen.
- Het CDA ziet een verantwoordelijkheid bij het **inkoopgedrag van de gemeente Rotterdam**. Door circulariteit eisen te stellen bij aanbestedingen en inkoop heeft dit invloed op aanbieders. Hiermee neemt de gemeente regie over verduurzaming van bedrijvigheid. Daarnaast pakken we door met **Social Return**, inzetten van investeringsbedrag in sociaal rendement, en zijn we streng op de naleving hiervan.
- We ondersteunen Rotterdamse MKB-bedrijven met **cybersecurity**. We zorgen ervoor dat ondernemers de risico's niet onderschatten van kwetsbare digitale omgevingen.
- Niet alle horeca hoeft zich te centreren in het centrum, daarvoor bestaat Rotterdam uit te veel leuke wijken en buurten. We maken een **horecavisie** voor heel Rotterdam waarbij de buurthoreca en buurtkroegen worden gekoesterd vanwege hun functie in de wijk.
- Ondernemers en organisatoren van evenementen zijn **verantwoordelijk voor de omgeving** van hun zaak of terrein. Zij zorgen dat deze aan het einde van de dag weer schoon worden opgeleverd. Vele handen maken licht werk en als iedereen zijn omgeving schoon houdt, dan is zo een hele winkelstraat schoon.

- We gaan aan de slag met de adviezen van de **Denktank Rotterdamse Economie 2040**. Zo zorgen we voor investering in de medische-technologische sector zodat deze verder van de grond kan komen, onder andere door te ondersteunen in fysieke ruimte waar innovatie omgezet kan worden in economische activiteiten.
- We zetten in op een **integraal verbonden netwerk van innovatieve campussen** in Zuid-Holland, waarbij een omslag nodig is van onderlinge concurrentie naar een gezamenlijke strategie waardoor onze regio en Zuid-Holland zich als meest innovatieve regio van Nederland kan profileren. De samenwerking zoals voorgesteld met de campus van de TU Delft in Rotterdam brengt in de toekomst unieke technische kennis naar onze stad die in combinatie met onze industrie en (hogere) onderwijsinstellingen een impuls kan geven aan kennisontwikkeling en economische mogelijkheden.
- Stimuleringsregelingen voor de Rotterdamse **maakindustrie** zetten we voort.

6

Kleine kernen en bestuurlijk stelsel.

6 Kleine kernen en bestuurlijk stelsel.

Rotterdam is een grote stad. Deze besturen vanuit het stadhuis is alsof deze vanuit een ivoren toren wordt bestuurd. De kleine kernen, Hoek van Holland, Heijplaat, Pernis, Rozenburg en Hoogvliet, onderscheiden zich vanwege hun dorps karakter. Ook de Rotterdamse wijken verschillen enorm van elkaar en verdienen hun eigen aandacht en identiteit.

6.1 Kleine kernen en oude dorpen.

Voorstellen

- Als CDA Rotterdam willen wij de **aparte wethouder voor de kleine kernen behouden**. Deze wethouder houdt bij besluiten van het college het belang van de kleine kernen in het oog en weet wat er speelt. Hiermee maken we de afstand tussen de kleine kernen en het stadhuis kleiner.
- Ondanks dat de kleine kernen onderdeel zijn van Rotterdam, verdienen zij het om hun **eigen volwaardige voorzieningen** te hebben.
- De kleine kernen moeten elk beschikken over een **eigen minimum budget** om invulling te kunnen geven aan prioriteiten en het voorzieningenniveau op peil te houden.
- De **karakteristieke centra van de oude dorpen** die ooit zijn opgeslokt door Rotterdam dienen te worden behouden.
- Wijk- en dorpsraden dienen stevige ondersteuning te krijgen om hun **lobby** richting de haven en voor hun belangen in gesprek over het landelijk programma voor ruimtelijke opgaven (NOVEX).
- **Hoogvliet** valt nu niet onder de aanpak kleine kernen, maar wordt vanwege ligging en gelijksoortige aandachtspunten wel aangehaakt op het programma Kleine Kernen.

6.1.1 Hoek van Holland.

Het CDA Rotterdam startte in de zomer van 2025 de lobby voor een aparte status voor Hoek van Holland als het gaat om woningbouw. Het is pijnlijk om te zien dat veel Hoekenezen geen woning kunnen vinden in hun eigen dorp. Met name jonge Hoekenezen worden gedwongen thuis te blijven wonen of het dorp te verlaten. Daarmee wordt hen de kans ontnomen zich te ontwikkelen en onderdeel te zijn van de Hoekse samenleving. Hier moet verandering in komen, ook voor de voorzieningen, verenigingen en levendigheid van het dorp. Het strand is prachtig en het is fijn dat veel Rotterdammers en andere bezoekers Hoek van Holland goed weten te vinden, maar er moet voldoende aandacht zijn en blijven voor de woonkwaliteit.

Voorstellen

- We starten een actieplan **‘woningbouw Hoek van Holland’** om woningen voor Hoekenezen te realiseren. De woningbouw moet van het stikstofslot, maar ook op de korte termijn zijn er al acties nodig. We kijken hierbij naar voorkeur voor Hoekse jongeren bij toewijzing van woningen, flexwoningen en andere creatieve woningen. Daarnaast zetten we in om structureel het woningtekort aan te pakken door Hoek van Holland zo snel mogelijk van het stikstofslot te krijgen.
- Op voorspelde **top stranddagen** worden er maatregelen getroffen om voorbereid te zijn op de drukte. Maar de ervaring leert dat er meer topdrukke dagen zijn. Er moet een systeem komen om flexibel bij te sturen als een dag ineens druk wordt. Niet alleen in de weekenden is er extra inzet nodig, maar een zomerse dinsdagavond kan ook vragen om meer toezicht op het strand.
- De capaciteit van de **EHBO-post** op het strand Hoek van Holland dient te worden uitgebreid. Op top stranddagen dient er een **verpleegkundige** aanwezig te zijn om adequaat te kunnen handelen in noodgevallen.
- We gaan voor een **kwaliteitsimpuls van het dorpscentrum** van Hoek van Holland conform het ambitiedocument.
- De **verlichting op de strandboulevard** wordt ten behoeve van de veiligheid verbeterd.

6.1.2 Pernis.

Bewoners van Pernis maken zich zorgen over de voorzieningen in hun dorp. Bezuinigingen kunnen ertoe leiden dat deze verdwijnen en voor sommige bewoners daarmee moeilijk of niet meer te bereiken zijn. Dit vraagt om investeringen in basisvoorzieningen. Daarnaast merken zij dat (gesplitste) woningen gaan naar tijdelijke bewoners zoals arbeidsmigranten die geen onderdeel (willen) uitmaken van de samenleving in Pernis.

Voorstellen

- Voer een combinatie van **opkoopbescherming en zelfbewoningsplicht** in voor Pernis om opkoop door uitzendbureaus voor arbeidsmigranten tegen te gaan. We gaan daarnaast in gesprek met de woningbouwcoöperatie over de verantwoordelijkheid om de woningvoorraad op peil te houden en de woningen voldoende te onderhouden.
- Kwalitatief groen rond Pernis is noodzakelijk om de woonfunctie van het dorp te scheiden van de haven. De groene ring rond Pernis is essentieel voor het dorp. Daarom maken we het **'rondje Pernis'** af.
- Geluidsoverlast en slechte luchtkwaliteit drukken op de gezondheid van Pernissers. Door middel van een **integrale scan van de leefomgeving** wordt er ingezet op een betere en gezondere woonomgeving. Er is geen extra ruimte voor vervuilende activiteiten die gezondheidsschade toebrengende.
- Goed openbaar vervoer is essentieel om bij voorzieningen in de stad te komen, zeker voor mensen die slecht ter been zijn. Daarom is het noodzakelijk de **buslijn** te behouden die een rondje door Pernis rijdt.

6.1.3 Rozenburg.

Het gemeenschapsgevoel wordt gekoesterd door de Rozenburgers en dat is te zien door de inzet van de vele verenigingen. Investeren in dat gemeenschapsgevoel en de mensen die dat creëren zijn essentieel om van Rozenburg een fijn dorp te houden om in te wonen.

Voorstellen

- Ook in Rozenburg zijn er te weinig **woningen voor jongeren** en gezinnen. Bij toewijzing van nieuwe woningen wordt gekeken naar de voorkeur voor Rozenburgers. Bij koop wordt er gekeken naar zelfbewoningsplicht en opkoopbescherming.
- De **knarrenhofjes** zoals genoemd in het hoofdstuk over wonen passen goed bij Rozenburg en daar kan in dus in dit dorp als eerste mee worden gestart.
- We kijken naar de mogelijkheden voor **een nieuwe ontsluiting** van industrieterrein Pothof. Het industrieverkeer dat op dit moment door de woonwijk gaat moet daaruit verdwijnen.
- We investeren in de **groene Landtong** zodat het een aantrekkelijke omgeving wordt om te verblijven. We onderzoeken de mogelijkheid voor een veerhalte.

6.1.4 Heijplaat.

Heijplaat is een verborgen dorp in de Rotterdamse haven waar het leefklimaat constant de aandacht dient te hebben. Zo staat het voorzieningenniveau niet alleen al jaren onder druk in Heijplaat, veel voorzieningen zijn er in Heijplaat simpelweg niet. Vanwege het lage inwonersaantal zijn deze voorzieningen ook niet binnen handbereik. Een straatje of appartementencomplex erbij kan helpen om een aantal voorzieningen weer dichterbij te krijgen voor de bewoners.

Door gebruik te maken van de bouwruimte die er nog is in de wijk kunnen ook jongeren die graag in Heijplaat willen blijven wonen dat doen. Ook gelijkvloerse woningen voor senioren helpen de doorstroom te bevorderen. De ontwikkelingen in het Quarantainegebied kunnen ook aangevuld worden met woningbouw om zo het inwoneraantal te vergroten en voorzieningen te laten terugkeren.

Voorstellen

- We openen een **wijkhub** in Heijplaat. Hiermee is de gemeente nabij voor bewoners van Heijplaat. Andere maatschappelijke functies kunnen ook hun plek vinden in de wijkhub. Zo kunnen jongerenwerkers en het wijkteam ook gebruikmaken van deze ruimte.
- Een van de belangrijkste voorzieningen, namelijk openbaar vervoer, staat bij veel bewoners van Heijplaat op nummer 1. Zij pleiten al sinds de verdwijning van de **waterbus** voor de terugkeer ervan. Het CDA Rotterdam sluit zich aan bij deze oproep. Openbaar vervoer dient niet om winst te maken, maar om gebieden te ontsluiten. Bij een volgende aanbesteding wordt een directe verbinding met het centrum als voorwaarde opgenomen.
- Gemeentelijk vastgoed zoals het **Seamen Centre** dient van een nieuwe bestemming te worden voorzien.
- Zoals beschreven in paragraaf 5.2 Duurzaam ondernemen, maakt het CDA Rotterdam een duidelijke keuze in wat voor soort bedrijvigheid we willen hebben in onze stad. Het kan niet zo zijn dat het bevoegd gezag geen grip krijgt op een bedrijf dat regels blijft overtreden. De **vliegenproblematiek** is een voorbeeld daarvan en het is onbestaanbaar dat er voor bewoners van Heijplaat geen oplossing kan worden gevonden en zij doorlopend de overlast ervaren. We moeten ons maximaal inzetten om het bedrijf te (laten) verhuizen.
- Ongebruikt terrein is zonde van de ruimte. De **Zuidpunt** wordt samen met bewoners herontwikkeld tot een mooie verblijfsplek.

6.1.5 Hoogvliet.

Hoogvliet valt niet onder de kleine kernen en is ook helemaal niet klein te noemen. Met 36.000 bewoners bevindt Hoogvliet zich op de grens tussen stad en dorp, dit geldt ook voor de beleving en ligging.^[25] Er is werk te doen om het dorpse karakter waarbij omzien naar elkaar vanzelfsprekend is, te behouden.

Voorstellen

- Hoogvlieters maken zich zorgen over de **veiligheid op straat**, met name groepen jongeren dragen bij aan het onveiligheidsgevoel. Aan de ene kant vraagt dat om zichtbaarheid van politie en handhaving, aan de andere kant investeringen in preventie en plekken voor jongeren.
- Net als in de kleine kernen zijn er in Hoogvliet jongeren die geen woning kunnen vinden terwijl zij wel graag in Hoogvliet willen blijven wonen. Voor het CDA is sociale binding belangrijk en daarom kiezen we voor **woningbouw** voor deze specifieke doelgroep.
- We gaan de **leegstand in het winkelcentrum** tegen.
- We behouden **gratis parkeren** in Hoogvliet zodat voorzieningen goed bereikbaar blijven.

6.2 Bestuurlijk stelsel.

Sinds de vorige verkiezingen van maart 2022 zijn er 39 wijk- en dorpsraden in Rotterdam. In deze raden zitten betrokken wijk- en dorpsbewoners die zich op verschillende manieren hardmaken voor de belangen van hun wijk. Het CDA Rotterdam ziet de enorme inzet van wijk- en dorpsraadsleden en de vele goede bedoelingen, onder andere in het ambtelijk apparaat, om het stelsel te laten slagen. Toch remt het huidige adviserend karakter van de wijk- en dorpsraden het succes af.

Het CDA staat voor 'subsidiariteit', dat betekent dat wat je dichtbij kunt regelen, niet centraal geregeld moet worden. Wij vinden dan ook dat er qua doorzettingsmacht geen verschil moet zijn tussen wijk- en dorpsraden aan de ene kant en gemeenteraad aan de andere kant. Waar het de bevoegdheden van de wijk- of dorpsraad betreft, moet de gemeenteraad even op zijn handen zitten. Vanzelfsprekend kunnen gemeenteraadsleden wijk- en dorpsraden wel ondersteunen.

Het ambtenarenapparaat is in bepaalde wijken meer wijkgericht gaan werken, maar lang niet overal is dit het geval. Veel ambtenaren moeten daarnaast hun aandacht verdelen over twee of drie wijken. Twee halve collega's die steeds bijgepraat moeten worden zijn minder effectief dan een toegewijde wijkgerichte ambtenaar.

Voorstellen

- Wijk- en dorpsraden krijgen **onafhankelijke griffie-ondersteuning** van minimaal 36 uur per week.
- Wijk- en dorpsraden krijgen een **eigen budget en uren** bij stadsbeheer voor onderhoud in de buitenruimte. Dorpsraden krijgen hierbij een uitgebreider budget om kleine zaken in het dorp daadkrachtig op te kunnen pakken.
- De positie van wijk- en dorpsraden in **inspraakprocedures** wordt verder versterkt.
- Eens per jaar houdt een wijk- of dorpsraad een **debat met de wijkwethouder** in de Raadzaal op het stadhuis. Buurtbewoners mogen inspreken voorafgaand aan dit debat.
- Er komt een **toezeggingenregistratiesysteem** voor wijk- en dorpsraden, hiermee kunnen toezeggingen door de wethouders inzichtelijk en kunnen wijk- en dorpsraden wethouders hier ook op aanspreken.
- Wijk- en dorpsraden krijgen de mogelijkheid om **schriftelijke vragen** te stellen aan het college.
- Er komt een stevig **inwerkprogramma** voor wijk- en dorpsraadsleden. Ook aan tussentijds ingestroomde leden wordt zo'n inwerkprogramma aangeboden. Voorzitters krijgen extra cursussen aangeboden.

- De **wijkradenkamer** wordt een permanente locatie op het stadhuis waar wijk- en dorpraadsleden met elkaar en met Rotterdammers in gesprek kunnen gaan.
- Er worden ter ondersteuning van de wijk- en dorpsraden vier **wijkoverstijgende commissies** ingesteld. Deze commissies worden door een commissiegriffier ondersteund. Van elke wijk- of dorpsraad kan er een raadslid zich aanmelden voor deze commissies, daarnaast kan er een plaatsvervanger worden benoemd. In de commissies kunnen experts worden uitgenodigd en 3x per jaar debatten met betreffende wethouder worden georganiseerd.

De vier commissies zijn: Commissie sociaal domein, commissie fysieke leefomgeving, commissie veiligheid en commissie werk & ondernemerschap.

- Elke wijk krijgt een **wijkhub** die minimaal 24 uur per week geopend is.
- Bewonersavonden worden niet alleen georganiseerd om te informeren. **Participatie** hoort aan het begin van een traject, niet aan het einde. Een voorliggend plan moet aangepast kunnen worden en desnoods radicaal anders eruit komen zien dan het voorstel aan het begin van de avond was.
- Op dit moment zijn er wijkmanagers die hun aandacht moeten verdelen over twee wijken. Elke wijk krijgt een **eigen wijkmanager**.
- Ondernemers dragen enorm bij aan de leefbaarheid van de wijken. Met de ondernemers uit de wijken wordt een **wijkgerichte ondernemersvisie** opgesteld over de toekomst van ondernemen in de wijk. Hierbij weegt de wijkidentiteit zwaar mee.
- Investeer in **buurt- en wijkkrantjes** die door bewoners zelf worden gemaakt in plaats van veel geld te stoppen in communicatiemiddelen die bewoners niet bereiken.

6.3 Begroten en financiën.

In verkiezingsprogramma's ligt het risico op de loer om enkel te schrijven wat we meer zouden willen zien in de stad, waar we meer in zouden moeten investeren. En ja, als CDA hebben wij ook dromen voor de stad als de budgetten oneindig zijn, maar dat is onrealistische politiek. Het SCP roept alle politieke partijen op om geen onhaalbare doelen en loze kreten op te nemen in hun verkiezingsprogramma's^[26]. En deze oproep sluit aan bij de manier waarop wij als CDA Rotterdam politiek willen bedrijven, realistisch en eerlijk. Loze beloftes en holle kreten zorgen voor teleurgestelde kiezers en minder vertrouwen in de werking van ons democratisch stelsel. Afgelopen verkiezingen was de opkomst in Rotterdam de laagste van Nederland en het vertrouwen in de politiek is in onze stad op een triest dieptepunt.

Het CDA staat daarnaast voor gespreide verantwoordelijkheid. Dat betekent ook dat we de Rijksoverheid aanspreken op hun verantwoordelijkheden en nadrukkelijk vragen hun rol ook financieel te pakken. Landelijke verantwoordelijkheden dienen ook van landelijke financiering te worden voorzien. Het Rijk heeft nu nog te slecht zicht op de taken die het aan gemeenten heeft opgedragen: het weet niet goed welke taken de gemeenten uitvoeren, hoeveel geld ze daarvoor krijgen, of ze de taken goed uitvoeren, en wat ze eraan uitgeven^[27]. Het CDA Rotterdam roept op tot een structurele verbetering op dit punt.

Voorstellen

- Al jaren vraagt de gemeenteraad om meer en **beter inzicht in de begroting** en de begrotingsbijstellingen in het voor- en najaar. Hier moet werk van gemaakt worden. Op dit moment is het inzicht nog onvoldoende om bij te kunnen sturen en alle keuzes van het college te controleren.
- De begroting van de gemeente Rotterdam moet meer **wijkgericht** opgebouwd worden.
- De kostenbesparing voor de gemeente door het **investeren in het maatschappelijke middenveld**, informele netwerken en organisaties is begrotingstechnisch nog moeilijk te verwerken. We onderzoeken een model waardoor investeringen in dergelijke organisaties wel begrotingstechnisch kunnen worden opgenomen.
- We onderzoeken of informele netwerken en maatschappelijke organisaties **meerjarig** kunnen worden **gefinancierd** waardoor aandacht van deze organisaties kan gaan naar waar zij goed in zijn: mensen helpen. Er wordt onderzocht of er mogelijkheden zijn waarbij kwalitatieve en kwantitatieve verantwoording elkaar jaarlijks afwisselen waardoor lastendruk en de ambtelijke inzet verlaagd wordt.
- We zetten in op digitalisering en gebruik van AI bij **standaardprocessen** om de gemeente intern efficiënter en slagvaardiger te maken.

- Rotterdam is een aantrekkelijke stad voor toeristen en veel investeringen in bijvoorbeeld buitenruimte en voorzieningen komen ook ten goede aan de ervaring van bezoekers aan onze stad. De **toeristenbelasting** (logiesbelasting) in Rotterdam is op dit moment 6,5% van de prijs van de overnachting, we verhogen deze belasting naar 9%^[28].
- We verhogen de belasting voor **reclame-uitingen** in de openbare ruimte. Hierbij onderzoeken we of het mogelijk is een hoger tarief te hanteren voor zaken die niet bijdragen aan de gezondheid en welzijn van Rotterdammers zoals ongezond eten.
- Voor organisatoren van commerciële evenementen waarbij inzet van handhaving is, wordt kritisch gekeken naar de mogelijkheden voor maatregelen waardoor deze inzet kan worden verminderd. Sommige dingen gaan we ook niet meer doen of kleiner. Natuurlijk zijn we trots als Rotterdam om bepaalde evenementen te organiseren, maar **groter is niet altijd beter** of leuker.
- We zijn **realistisch** over wat er binnen één collegeperiode bereikt kan worden. We zouden het liefst de hele stad willen vergroenen en overal willen verduurzaamen. Dat is helaas niet mogelijk. Daarom maken we bewuste keuzes op basis van impact. We beginnen daar waar het grootste verschil gemaakt kan worden tegen hittestress en waar de sociale ongelijkheid het grootst is vanwege energiearmoede starten we met verduurzaming. Zo gaan wij voor een sterker, zorgzamer en toekomstbestendig Rotterdam, een stad waar we trots op zijn en die wij met vertrouwen kunnen doorgeven aan onze kinderen en kleinkinderen.

7 Bronvermeldingen.

- [1] DUO. (2025). *Instellingsprognoses po, vo, mbo en ho beschikbaar*.
- [2] Gemeente Rotterdam. (2025). *Project 010 ondersteunt dak- en thuisloze jongeren tussen 18 en 23 jaar*.
- [3] Ombudsman Rotterdam-Rijnmond. (2025). *Moreel appèl aan Rotterdam - bied dakloze vrouwen veiligheid en erkenning*.
- [4] Springco Urban Analytics. (2023). *Ouderen Woningvraag middensegment en hoger en Doorstroming*.
- [5] Team Stadszaken.nl. (2024). *ASML garant voor eventuele verliezen woningbouw Veldhoven. Stadszaken*.
- [6] Zorginstituut. (2025). *Advies commissie arbeidsinzet en duurzaamheid*.
- [7] RIVM. (2021). *Werkende mantelzorgers van ouderen: Groeiende vraag naar mantelzorg komt steeds vaker neer op mantelzorger met werk*.
- [8] Gemeente Rotterdam. (2024). *Wijkprofiel Rotterdam 2014–2024*.
- [9] Winter, H. B., Beukers, M., Boxum, C., Cazemier, J., & Vols, M. (2022). *Evaluatie preventief fouilleren: Eindrapport [Rapport, Pro Facto, in opdracht van WODC]. Pro Facto*.
- [10] Wolsink, J., & Ferwerda, H. (2024). *Een scherpe blik op steekwapenproblematiek: Literatuuronderzoek naar het dragen, bezitten en gebruiken van steekwapens door jongeren, hun risicofactoren en motieven, (effecten van) interventies en kansen voor beleid en aanpak [Rapport, Bureau Beke, in opdracht van het Ministerie van Justitie en Veiligheid, begeleid door het CCV]. Bureau Beke*.
- [11] Centraal Bureau voor de Statistiek. (2025). *Bijna helft jonge vrouwen loopt of rijdt weleens om voor eigen veiligheid*. CBS.
- [12] Gemeente Rotterdam. (2025). *Rotterdam en drugs: De wereld achter drugs*.
- [13] Stichting Visitatie Woningcorporaties Nederland (SVWN). (2025). *Maatschappelijk trendbeeld 2024*.
- [14] Gemeente Rotterdam. (2024). *Wijkprofiel Rotterdam 2014–2024*.
- [15] Omnibusenquête Rotterdam. (2024).
- [16] Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). (2024). *Emancipatiemonitor 2024*.

- [17] VN. (1989). *Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind*.
- [18] CBS en RIVSM. (2024). *Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor*.
- [19] HCSS. (2025). *Veilige Stad*.
- [20] CBS en RIVM. (2024). *Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen*.
- [21] Gezondheidsraad. (2022). *Gehoorschade door versterkte muziek*.
- [22] Jaschke, A. C. (2019). *Uit onderzoek blijkt: langdurig muziekonderwijs heeft positieve invloed op cognitieve vaardigheden*. Landelijk Kenniscentrum Cultuureducatie en Amateurkunst.
- [23] The future of European competitiveness. (2024).
- [24] NOS. (2025). "Zoals eerder ook de Nederlandse extra CO2-heffing, welke op initiatief van het CDA voorlopig is opgeheven."
- [25] Veldacademie. (2024). *Wijkvisie Hoogvliet 2023-2026, rapportage*.
- [26] SCP. (2025). 'Nederland vraagt om daadkracht en realistische oplossingen'.
- [27] Raad voor het Openbaar Bestuur. (2025). *Afrekenen met disbalans: advies over medebewindstaken*.
- [28] Ter illustatie: De logiesbelasting in Amsterdam is 12,5%, in Utrecht vanaf 2026 10%. (2025).